

4.2.1.specifiskā atbalsta mērķa „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” 4.2.1.2.pasākuma „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās”

SĀKOTNĒJAIS NOVĒRTĒJUMS

1. Esošās sociāli ekonomiskās situācijas apraksts reģionālā un pašvaldību griezumā

1.1. Latvijas mērķi energoefektivitātes jomā

Ēku energoefektivitātes uzlabošanai ir būtiska loma Eiropas Savienības (turpmāk – ES) un Latvijas politikas dokumentos definēto mērķu energoefektivitātes jomā sasniegšanai. Ēku energoefektivitātes politika un sasniedzamie mērķi ir noteikti šādos politikas dokumentos:

- Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2006. gada 1. augusta rīkojumu Nr. 571, grozīts ar Ministru kabineta 2008. gada 8. maija rīkojumu Nr. 246);
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam (turpmāk – NAP) (apstiprināts ar 2012.gada 20.decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu);
- Latvijas nacionālā reformu programma stratēģijas „ES 2020” īstenošanai (turpmāk - NRP) (apstiprināta ar Ministru kabineta 2011. gada 26. aprīļa rīkojumu, (protokols Nr. 27 34.§));
- Informatīvais ziņojums „Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai” (apstiprināts ar Ministru kabineta 2013. gada 28. maija rīkojumu (prot. Nr.32 59.§));
- Informatīvais ziņojums „Par virzību uz indikatīvo valsts energoefektivitātes mērķi 2014. – 2016. gadā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (Direktīva 2012/27/ES)” (izskatīts 2014.gada 17.marta Ministru kabineta sēdē);
- „Latvijas Republikas Otrais energoefektivitātes rīcības plāns 2011. - 2013.gadam” (apstiprināts ar Ministru kabineta 2011.gada 16.septembra rīkojumu Nr.460 (prot. Nr. 52 14.§));
- Partnerības līgums Eiropas Savienības fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2014. gada 2. janvāra rīkojumu Nr. 1);
- Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība” 2014. – 2020.gada plānošanas periodam (apstiprināta ar Ministru kabineta 2014. gada 17. februāra rīkojumu Nr. 71);
- “Konceptija par Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES, un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, prasību pārņemšanu normatīvajos aktos” (apstiprināta ar Ministru kabineta 2013. gada 26. novembra rīkojumu Nr. 587);
- Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013. – 2019.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013.gada 29.oktobra rīkojumu Nr. 496).
- Ēku renovācijas ilgtermiņa stratēģija.

Nolūkā sekmēt ES rūpniecības konkurētspēju pasaulē viena no ES politiku prioritātēm ir energoefektivitātes paaugstināšana. Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) komunikācijā „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei” ir noteikts ES energoefektivitātes mērķis: līdz 2020.gadam nodrošināt 20% ietaupījumu no ES primārās enerģijas patēriņa. Ņemot vērā šos ES energoefektivitātes mērķus un to, ka ēku sektorā patērētā enerģija veido 40% no visas Latvijas energobilances, arī Latvijas politikas plānošanas dokumentos ir definēti mērķi energoefektivitātes jomā.

Nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokuments **NAP 2020**, kas ir cieši saistīts ar „**Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam**” un **NRP**, ietver rīcības virzienu „Energoefektivitāte un enerģijas ražošana”, kā arī mērķu sasniegšanas rādītāju attiecībā uz tautsaimniecības energoefektivitāti – samazināt enerģijas patēriņu iekšzemes kopprodukta radīšanai no 0,37 toe/1000EUR (2010.gadā) līdz 0,28 toe/1000EUR (2020.gadā). Laikā līdz 2020.gadam veicami šādi izdevumi: [202] Energoefektivitātes programmas valsts un pašvaldību sabiedrisko ēku sektorā; [203] Atbalsta programmas dzīvojamo ēku energoefektivitātei un pārejai uz atjaunojamiem energoresursiem; [204] Atbalsts inovatīvu enerģētikas un energoefektivitātes tehnoloģiju projektiem.

[205] un [206] uzdevums paredz atbalstu pārejai uz atjaunojamo energoresursu izmantojošām tehnoloģijām, kas vienlaikus veicinās arī energoefektivitātes paaugstināšanu siltumenerģijas ražošanā un pārvadē, kā arī transportā. NAP 2020 redzējuma sadaļā [24] un [25] rindkopā uzsvērtā virzība uz plānveidīgu energoefektivitātes paaugstināšanu ražošanas, pakalpojumu, mājokļu un sabiedrisko būvju sektorā, kā arī inovatīvu risinājumu – zemas enerģijas ēku un viedo tīklu ieviešanu.

Kopumā NAP 2020 rīcības virziena „Energoefektivitāte un enerģijas ražošana” mērķu sasniegšanai norādīts nepieciešamais finansējums 1 239 179,06 EUR. Rīcības virzienā „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana” iekļauti šādi uzdevumi: uzdevums [438] Stimulēt zemes un citu dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un bioloģisko daudzveidību, pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas, kas cita starpā būtu attiecināms uz energoresursu un no tiem iegūtās enerģijas efektivitātes veicināšanu; uzdevums [439] Energoefektīvu un ekoloģiskas izcelsmes preču un pakalpojumu („Zaļais publiskais iepirkums”) plašāka nodrošināšana publiskajos iepirkumos, kas paredz palielināt publiskā sektora parauga lomu attiecībā uz energoefektivitāti.

Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM) sagatavotais „**Informatīvais ziņojums Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai**” paredz izstrādāt jaunas enerģētikas politikas pamatnostādnes laika periodam no 2014. - 2020.gadam. Energoefektivitātes paaugstināšanu turpmāk paredzēts noteikt par nacionālo prioritāti, kas izmaksu efektīvā veidā samazina ekonomikas energoapgādes drošības, ilgtspējas un konkurētspējas riskus, vienlaicīgi radot papildu darbavietas un veicinot izaugsmi.

2011.gadā pieņemtā NRP nosaka mērķi 2020.gadā sasniegt primārās enerģijas ietaupījumu 0,670 Miljons tonnu naftas ekvivalenta (turpmāk – Mtoe) (ieskaitot pārveidošanas sektoru), salīdzinot ar 2008.gadu. Galvenie politikas virzieni un pasākumi energoefektivitātes palielināšanai: mājokļu siltināšana, energoefektivitātes paaugstināšana sabiedriskās un ražošanas ēkās, efektīvas apgaismojuma infrastruktūras ieviešana pašvaldību publiskajās teritorijās, energoefektivitātes paaugstināšana siltumenerģijas ražošanā, energoefektivitātes paaugstināšana transporta sektorā.

NRP energoefektivitātes mērķi un politikas virzieni ir plānoti, ņemot vērā 2011.gadā apstiprināto „**Latvijas Republikas Otro energoefektivitātes rīcības plānu 2011. - 2013.gadam**”, paredzot tālākas darbības 2020.gada energoefektivitātes mērķa sasniegšanai. 2014.gada 17.marta Informatīvajā ziņojumā „Par virzību uz indikatīvo valsts energoefektivitātes mērķi 2014. – 2016. gadā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (Direktīva 2012/27/ES)” (turpmāk šajā nodaļā – Informatīvais ziņojums), norādīts, ka atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 3.panta prasībām noteiktais Latvijas indikatīvais valsts energoefektivitātes mērķis, pamatojoties uz primārās enerģijas ietaupījumu 2020.gadā, ir 0,670 Mtoe (28 PJ), kam atbilst gala enerģijas patēriņa ietaupījums 0,457 Mtoe (19 PJ).

Informatīvajā ziņojumā apkopoti iegūtie enerģijas ietaupījumi, izpildot Direktīvā 2006/32/EK¹ valstij noteikto indikatīvo enerģijas ietaupījuma mērķi, kā arī Direktīvā 2012/27/ES noteiktos mērķus. Tāpat Informatīvajā ziņojumā ir noteikti energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi laika posmā līdz 2016.gadam, tostarp tie enerģijas efektivitātes paaugstināšanas pasākumi, kuriem līdz 2013.gadam bija pieejams finansējums no ES fondu programmām, kā arī no Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (turpmāk – KPFI) programmas. EM (atbildīgā iestāde) sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (turpmāk – LIAA) (sadarbības iestāde) 2015.gadā turpina īstenot energoefektivitāti veicinošus atbalsta pasākumus darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros:

- 3.4.4.1.aktivitāte „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”; ERAF kopējais pieejamais finansējums ir 77,9 milj. EUR, kā arī virsisaistību finansējums 3,3 milj. EUR.
- 3.4.4.2.aktivitāte „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”; ERAF kopējais pieejamais finansējums ir 6,9 milj. EUR.
- 3.5.2.1.1.apakšaktivitāte „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanā”; Kohēzijas fonda (turpmāk – KF) kopējais pieejamais finansējums 78,73 milj. EUR.

Koncepcija par Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES, un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (turpmāk – Direktīva 2012/27/ES), prasību pārņemšanu normatīvajos aktos nosaka, ka Latvijai saistībā ar Direktīvas 2012/27/ES ieviešanu jāsasniedz indikatīvais valsts energoefektivitātes mērķis, kura ietvaros jānodrošina divi saistoši mērķi: katru gadu jāsasniedz 1,5% valsts galalietotājiem piegādātās enerģijas ietaupījums un katru gadu jārenovē 3% valstij piederošo ēku platības. Tā kā valsts ēkas veido daļu no valsts enerģijas galapatēriņa, tad centrālās valdības ēku 3% renovācijas mērķa izpilde dod ieguldījumu kopējā galapatēriņa 1,5% ietaupījuma mērķa sasniegšanā. Direktīvas 2012/27/ES prasības kopumā ir vērstas uz tādas nacionālās energoefektivitātes sistēmas izveidi, kas ļauj valstij veikt enerģijas ietaupījumus visās enerģētikas jomās – enerģijas ražošanā, pārvadē un galalietotājos.

Investīcijas attiecīgajam specifiskajam atbalsta mērķim nepieciešamas, lai uzlabotu ēku energoefektivitāti, līdz ar to samazinot arī valsts iestāžu budžeta slogu ikgadējām izmaksām par siltumenerģiju un elektroenerģiju un veicinot ēku ilgtspēju.

1.2. Valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietošanā esošo ēku raksturojums

EM, izpildot Direktīvas 2012/27/ES 5.panta 5.punkta prasības, ik gadu sagatavo un publisko to centrālās valdības apsildāmo un/vai dzesējamo ēku sarakstu, kuru kopējā izmantojamā platība ir lielāka par 500 m², un sākot ar 2015.gada 9.jūliju ēku sarakstu, kuru kopējā izmantojamā platība ir lielāka par 250 m², izņemot ēkas, uz kurām neattiecas Direktīvas 2012/27/ES 5.panta 2.punktā minētais atbrīvojums. Šobrīd spēkā esošais valsts ēku saraksts (ēkas, kuru kopējā platība ir lielāka par 250 m²) ir izveidots 09.07.2015. (balstoties uz valsts institūciju sniegto informāciju par enerģijas patēriņu 2014.gadā) un publicēts EM tīmekļa vietnē:

https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/majokli/eku_energoefektivitate/no_direktivas_2012_27_es_par_energoefektivitati_izrietasas_prasibas/.

¹ Direktīva 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 93/76/EEK.

Valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietošanā esošo ēku analīze norādīta 1.tabulā un 2.tabulā. 1.tabulā ēkas sadalītas pēc to izmantošanas sfērām:

- drošība;
- izglītība uz zinātne (skolu pamata mācību korpusi, kopmītnes, laboratorijas);
- izglītība un zinātne palīgēkas (biroju ēkas, atsevišķi specializētie korpusi, siltumnīcas, garāžas, rūpnieciskās ražošanas ēkas u.c.);
- kultūra;
- valsts pārvalde;
- sociālā sfēra;
- veselība.

2.tabulā ēkas sadalītas reģionālā griezumā. Tabulās norādītas to kopējās un apkurināmās platības, to vidējā kopējā īpatnējā izmērītā energoefektivitāte un vidējā īpatnējā siltumenerģijas energoefektivitāte, kā arī norādīts ēku skaits atbilstoši sfērai vai reģionam.

1.tabula. Valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietošanā esošo ēku (bez arhitektūras pieminekļiem) raksturlielumi atkarībā no ēkas izmantošanas sfēras

Sfēra	Drošība		Izglītība un zinātne		Izglītība un zinātne palīgēkas	
	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā
Platība, m ²	466290,62	412329,34	1095939,61	1050661,51	43651,90	41904,80
Vidēji ēka, m ²	1317,21	1164,77	3446,35	3303,97	909,41	873,02
Sfēras vidējais īpatnējais kopējais enerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	285,21		164,20		177,03	
Sfēras vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	231,56		135,58		137,47	
Ēku skaits, gab.	354		318		48	

Sfēra	Kultūra		Pārvalde		Sociālā	
	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā
Platība, m ²	110744,84	108653,24	322433,64	298893,89	133964,34	127242,57
Vidēji ēka, m ²	3257,20	3195,68	1990,33	1845,02	1942,86	1844,01

Sfēras vidējais īpatnējais kopējās enerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	122,73	200,69	304,11
Sfēras vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	102,89	143,15	246,33
Ēku skaits, gab.	34	162	69

Sfēra	Veselība		Kopā / vidēji	
	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā
Platība, m ²	32822,04	32049,74	2205846,99	2071735,09
Vidēji ēka, m ²	1562,95	1526,18	2193,03	2059,59
Sfēras vidējais īpatnējais kopējās enerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	183,33		221,27	
Sfēras vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	138,84		177,22	
Ēku skaits, gab.	21		1006	

2.tabula. Valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietošanā esošo ēku (bez arhitektūras pieminekļiem) raksturlielumi atkarībā no ēkas atrašanās reģiona

Plānošanas reģions	Kurzemes		Latgales		Rīgas	
	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā
Platība, m ²	164143,49	148690,75	308143,78	282543,55	1341824,34	1275619,62
Vidēji ēka, m ²	1548,52	1402,74	1673,74	1533,85	2929,75	2785,20
Reģiona vidējais īpatnējais kopējās enerģijas	190,16		217,15		224,38	

patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā			
Reģiona vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	147,98	178,77	173,90
Ēku skaits, gab.	106	184	458

Plānošanas reģions	Vidzemes		Zemgales		Kopā / vidēji	
	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā	Kopējā	Apkurināmā
Platība, m ²	154646,80	141701,87	237088,58	223179,30	2205846,99	2071735,09
Vidēji ēka, m ²	1344,75	1232,19	1657,96	1560,69	2193,03	2059,59
Reģiona vidējais īpatnējais kopējās enerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	217,46		246,91		221,27	
Reģiona vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru, kWh/m ² gadā	174,63		209,63		177,22	
Ēku skaits, gab.	115		143		1006	

Datu analīze liecina, ka visbūtiskākais siltumenerģijas patēriņš vērojams drošības un sociālajā sfērā. Kā arī, ka vislielākais siltumenerģijas patēriņš ir Zemgales reģionam, kur salīdzinoši ar pārējiem reģioniem koncentrēti cietumi un sociālās iestādes, kuriem tiek norādīti vislielākie enerģijas patēriņi.

Direktīvas 2012/27ES 5.panta 1.punkta 5.daļā noteikts, ka energoefektivitātes pasākumos prioritāte ir tām centrālās valdības ēkām, kurām ir viszemākā energoefektivitāte, ja minēto pasākumu īstenošana ir rentabla un tehniski iespējama.

Tā kā vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru iegūts no ēkas izmērītā patēriņa, taču daudziem ēku kompleksiem ir kopēja siltumenerģijas un elektroenerģijas uzskaitē, un ēku energosertifikācijas process, kurā būtu iespējams iegūt precīzus datus, vēl nav noslēdzies (energoserifikācija veikta aptuveni 20% ēku), iegūtie dati ir tikai indikatīvi, kā arī no tiem neizriet, ka kāds reģions vai sfēra būtu būtiski atbalstāma

prioritāri. Aktivitātes ietvaros paredzēts, ka prioritāri atbalstāmas tās ēkas, kurām energoefektivitāte ir viszemākā, precīza informācija par ēkas aprēķināto energoefektivitāti būs iegūstama no projekta iesnieguma.

Enerģijas patēriņa dati valsts ēkās teritoriālā griezumā novadu un republikas pilsētu līmenī ir norādīti sākotnējā novērtējuma 1.pielikumā. Pēc pievienotajiem datiem redzams, ka visvairāk valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietošanā esošās ēkas atrodas Rīgā (327 ēkas). Tālāk seko Daugavpils ar 60 ēkām, Jelgava ar 51 ēku, Liepāja ar 36 ēkām, Jūrmala ar 33 ēkām u.c. Kā redzams Rīgā atrodas lielākā daļa no Rīgas reģiona ēkām (kas kopā ir 458), vidējā ēkas platība Rīgā ir nedaudz lielāka, kā Rīgas reģionā (vidēji platība 3 442 m², apkurināmā platība 3 291 m²), savukārt īpatnējais kopējās enerģijas patēriņš uz vienu ēkas kvadrātmetru ir 219 kWh/m² gadā, bet īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu ēkas kvadrātmetru ir 163 kWh/m², kas no kopējiem reģiona rādītājiem atšķiras minimāli. Savukārt pārējās republikas pilsētās esošo ēku skaits ir salīdzinoši mazs un ar individuāli dažādiem raksturlielumiem, lai aprēķinātu šo ēku vidējos raksturlielumus – tie nebūtu reprezentatīvi un no tiem nevarētu izdarīt tālāk izmantojamus secinājumus.

No kopējā valsts ēku skaita (1006 ēkas), 178 ēkas ir celtas pirms II pasaules kara. Šādām ēkām vidējais īpatnējais kopējās enerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru ir 215,65 kWh/m² gadā, bet vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš uz vienu kvadrātmetru ir 164,26 kWh/m² gadā

Ēkas, kas celtas pirms II pasaules kara galvenokārt atrodas pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijā – pirms II pasaules kara celtajām 178 ēkām, 104 ēkas atrodas pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijā, savukārt divas ēkas atrodas arhitektūras pieminekļu teritorijā. Kopumā valsts ēku sarakstā 135 ēkas atrodas pieminekļu teritorijās. Šādās ēkās energoefektivitātes pasākumu īstenošanā jāreķinās ar lielākiem finanšu ieguldījumiem, jo šādās ēkās ir grūtāk paredzamu apstākļu klātbūtne, piemēram, neesoša hidroizolācija, koka pārsegumi, trupe u.c. Veicot renovāciju, jāievēro prasības ēkas koka logu un durvju saglabāšanā, ēku sienu siltināšana jāveic no ēkas iekšpuses, ēkās kompleksi jāizveido iekštelpu vēdināšanas sistēma, jāveic apkures sistēmas sakārtošana, tajā skaitā aprīkošana ar termostatiskās regulēšanas ierīcēm.

EM ir veikusi aprēķinu nepieciešamajam finansējumam, lai ik gadu (sākot ar 2017.gadu) līdz 2020.gadam renovētu 3% no valsts ēkām, kuras EM ik gadu iekļauj centrālās valdības apsildāmo un/vai dzesējamo ēku sarakstā, tādejādi izpildot Direktīvas 2012/27ES 3.panta un 5.panta 1.punkta prasības (skatīt 3.tabulas pirmo daļu). Aprēķinā ir ņemts vērā, ka 2015.gada, 2016.gada un daļēji arī 2017.gada 3% mērķis jau ir izpildīts, paaugstinot energoefektivitāti valsts ēkās 2014.gadā (2014.gada mērķis ir ticis pārpildīts, līdz ar to atbilstoši Direktīvas 2012/27ES 5.panta 3.punktam, papildus renovēto ēku platību var ieskaitīt jebkurā no trim nākamo gadu ikgadējās renovācijas normām). Pēc šāda aprēķina tabulā ir norādīts nepieciešamais finansējums 3% mērķa izpildei līdz 2020.gadam.

3.tabulā norādītā valsts ēku kopējā platība un renovējamo ēku platība katru gadu samazinās ((2) kolonna - (5) kolonna), jo no sarakstā esošo ēku platības tiek atņemtas renovēto ēku platības (izņemot 2016. un 2017.gadā norādītās platības, jo 2015. un 2016.gada 3% mērķi jau ir izpildīti). Pēc EM aprēķiniem par vidējām energoefektivitātes projektu izmaksām (ievērojot Latvijas būvnormatīvu prasības), mērķa izpildei nepieciešamais finansējums reķināts, pieņemot vidējās projektu renovācijas izmaksas 150 EUR/m². Kāredzams 3.tabulā, no 2017.-2020.gadam nepieciešams renovēt 478 341,89 m² valsts ēku un tam nepieciešams kopējais finansējums 36,85 milj. EUR.

Bet papildus 3% mērķa izpildei līdz 2020.gadam norādām, ka 4.2.1.2.pasākuma finansējumu var izlietot līdz 2022.gada 31.decembrim. Tādēļ pieņemot prognozi, ka prasība par 3%

mērķa izpildi ES līmenī tiks turpināta arī pēc 2020.gada, 4.2.1.2.pasākuma ietvaros valsts ēkas var turpināt renovēt līdz par 2022.gadam un pēdējā gadā (2022.gadā) var renovēt vairāk ēku, lai 3% mērķa pārpildi ieskaitītu vēl nākamajos trijos gados pēc pasākuma beigām (t.i. līdz 2025.gadam). Tādēļ 3.tabulas otrajā daļā ir aprēķināta renovējamo ēku platība un nepieciešamais finansējums laika periodam no 2021.-2025.gadam. Gala rezultātā, saskaitot renovējamo ēku un tam nepieciešamā finansējuma apmēru laika periodam no 2016.-2025.gadam, secinām, ka valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu ietvaros nepieciešams renovēt 530 907,01 m² valsts ēku platības un tam nepieciešamais kopējais finansējums ir 79,63 milj. EUR apmērā. Nepieciešamais ERAF finansējums ir aprēķināts 4.nodaļā, ņemot vērā 4.2.1.2.pasākumā plānoto ERAF atbalsta intensitāti.

3.tabula. 3% mērķis laika periodam no 2014.-2025.gadam un tā izpilde

Gads	Valsts ēku platība iepriekšējā gada beigās, m ²	3% mērķis - renovējamo ēku platība, m ²	Izpildīts (renovētas ēkas/ pārlikts no iepriekšējiem gadiem), m ²	Jārenovē, m ²	Nepieciešamais finansējums (150 EUR/m ²), EUR
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
2014		77 679,66	77 679,66		
2015	2 205 846,99	74 908,67	74 908,67	0,00	0,00
2016	2 205 846,99	66 175,41	66 175,41	0,00	0,00
2017	2 205 846,99	66 175,41	13 871,62	52 303,79	7 845 568,41
2018	2 153 543,20	66 175,41		66 175,41	9 926 311,45
2019	2 087 367,79	64 606,30		64 606,30	9 690 944,40
2020	2 022 761,49	62 621,03		62 621,03	9 393 155,06
Kopā 2016.-2020.		478 341,89	232 635,36	245 706,53	36 855 979,33

2021	1 960 140,46	60 682,84		60 682,84	9 102 426,73
2022	1 899 457,62	58 804,21		58 804,21	8 820 632,08
2023	1 840 653,40	56 983,73		56 983,73	8 547 559,27
2024	1 783 669,67	55 219,60		55 219,60	8 282 940,31
2025	1 728 450,07	53 510,09		53 510,09	8 026 513,53
Kopā 2021.-2025.		285 200,48	0,00	285 200,48	42 780 071,92
Kopā 2016.-2025.		763 542,37	232 635,36	530 907,01	79 636 051,25

Koncepcijā par Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES, un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, prasību pārņemšanu ir norādīts, ka ikgada centrālās valdības ēku 3 % platības renovācijas mērķis (maksimālās aplēses – kopā 678 460 m²), kopā ar pašvaldību ēku renovāciju dod 0,016 Mtoe (0,67 PJ, 186 GWh) enerģijas ietaupījums visā 2014. - 2020. gada periodā. Ikgada centrālās valdības ēku 3% platības renovācija ir viens no energoefektivitātes politikas pasākumiem, kuru ieviešanas rezultātā iegūtais enerģijas ietaupījums rada iespēju samazināt valsts obligātā enerģijas ietaupījumu mērķa daļu, kas tiks uzlikta energoefektivitātes pienākuma shēmā iekļautajiem uzņēmumiem (enerģijas sadales operatoriem un enerģijas mazumtirgotājiem).

1.3. Valsts kapitālsabiedrības

Veselības nozari ilgstoši skar nepietiekama finansējuma jautājums. Lēmums iekļaut valsts slimnīcas 4.2.1.2.pasākuma renovējamo ēku sarakstā ir viens no veidiem kā palīdzēt slimnīcām racionāli izmantot esošos finanšu līdzekļus, jo slimnīcām tiks dota iespēja turpmāk samazināt izmaksas par patērēto siltumenerģiju un šos līdzekļus izmantot citiem mērķiem (skatīt 2. un 3. pielikumu). Tāpat arī nepietiekams finansējums ir kultūras nozarē un izglītības jomā.

Papildus informācija par īpatnējo kopējo enerģijas un siltumenerģijas patēriņš tiks sniegta līdz ar 4.2.1.2.pasākuma „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumu izstrādi.

2. Apraksts un analīze par līdzīgiem investīciju ieviešanas mehānismiem 2007.-2013.gada plānošanas periodā

Tautsaimnieciski nozīmīgu atbalsta instrumentu izmantošana ēku energoefektivitātes uzlabošanai uzsākta samērā nesen, kopš pieejami ES fondu un Kioto protokola ietvaros par siltumnīcefekta gāzu emisijām iegūtie finanšu līdzekļi.²

2.1. 2007.-2013.gada plānošanas pieredze

2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.pasākuma „Mājokļu energoefektivitāte” ietvaros EM administrē divas aktivitātes, kuru ieviešanu nodrošina LIAA (līdz 2010.gada maijam aktivitātes īstenoja likvidētā valsts aģentūra „Būvniecības, enerģētikas un mājokļu valsts aģentūra”):

- 3.4.4.1. „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”;
- 3.4.4.2. „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”.

2.1.1. Eiropas Reģionālās attīstības fonda 3.4.4.1.aktivitāte „Dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”

3.4.4.1.aktivitātes ietvaros atbalsts daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes paaugstināšanai tiek sniegts kopš 2009.gada. Šīs aktivitātes mērķis ir mājokļu energoefektivitātes paaugstināšana daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, lai nodrošinātu dzīvojamā fonda ilgtspēju un energoresursu efektīvu izmantošanu. Aktivitātes īstenošanu nodrošina atbildīgā iestāde (EM) un sadarbības iestāde (LIAA). Atkarībā no maznodrošināto dzīvokļu īpašnieku īpatsvara dzīvojamās mājas renovācijai ir iespējams saņemt ERAF grantu 50% līdz 60% apmērā no renovācijas projekta attiecināmajām izmaksām, nepārsniedzot 50 EUR ERAF finansējumu uz vienu mājas kopējās platības kvadrātmetru. Kopējais 3.4.4.1.aktivitātei pieejamais publiskais finansējums ir 81 299 362 EUR, t.sk. ERAF finansējums 77 916 387 EUR un valsts budžeta finansējums (virssaistību finansējums) 3 382 975 EUR.

3.4.4.1.aktivitātes ietvaros tika saņemti 1440 projektu iesniegumi ar kopējo pieprasīto publisko finansējumu 127,5 miljoni EUR apmērā, kas par 56% pārsniedz pieejamo publisko finansējumu (81,3 miljoni EUR).

Pamatnosacījumi 3.4.4.1.aktivitātes īstenošanai

Uz atbalstu šajā aktivitātē varēja pretendēt, ja ēka atbilda šādām prasībām:

- Tās būvniecība ir uzsākta pirms 1993.gada un tā nodota ekspluatācijā līdz 2002.gadam.
- Tā ir sadalīta dzīvokļu īpašumos, un vienam īpašniekam nepieder vairāk kā 20% no kopējā dzīvokļu skaita (šis ierobežojums neattiecas uz valsts vai pašvaldības īpašumā esošiem dzīvokļu īpašumiem).
- Ēkas neapdzīvojamās platības nepārsniedz 25% no ēkas kopējās platības.

3.4.4.1.aktivitātes ietvaros īstēnotajiem renovācijas projektiem noteiktie sasniedzamie energoefektivitātes rādītāji ir:

- Minimālais siltumenerģijas ietaupījums 20% apmērā.

² EM informatīvais ziņojums „Par ēku renovācijas finansēšanas risinājumiem”.

- Siltumenerģijas patēriņš apkurei pēc renovācijas nedrīkst pārsniegt 100 kWh/m² gadā (ja ēkai ir trīs vai vairāk stāvu) vai 120 kWh/m² gadā (ja ēkai ir viens vai divi stāvi).

Finansējums 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros tiek piešķirts:

- Būvdarbu veikšanai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, nodrošinot tehniskajā projektā vai vienkāršotās renovācijas dokumentācijā paredzēto ēkas strukturālo daļu atjaunošanu un ēkas energoaudita pārskatā minēto energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu darbu izpildi.
- Projekta dokumentācijas sagatavošanai un projekta būvuzraudzībai un autoruzraudzībai.

Garantijas 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros īstenotajiem daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem

Papildus granta finansējumam no ES fondu līdzekļiem, daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem Latvijas Garantiju aģentūrā (šobrīd Akciju sabiedrībā „Latvijas attīstības finanšu institūcija „Altum””, turpmāk – Altum) bija pieejamas garantijas aizdevumu saņemšanai. Šāds papildus atbalsts projektu īstenotajiem 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros bija nepieciešams, lai veicinātu efektīvāku finansējuma apguvi 3.4.4.1.aktivitātē un nodrošinātu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju siltināšanai nepieciešamo nodrošinājumu kredīta piesaistei.

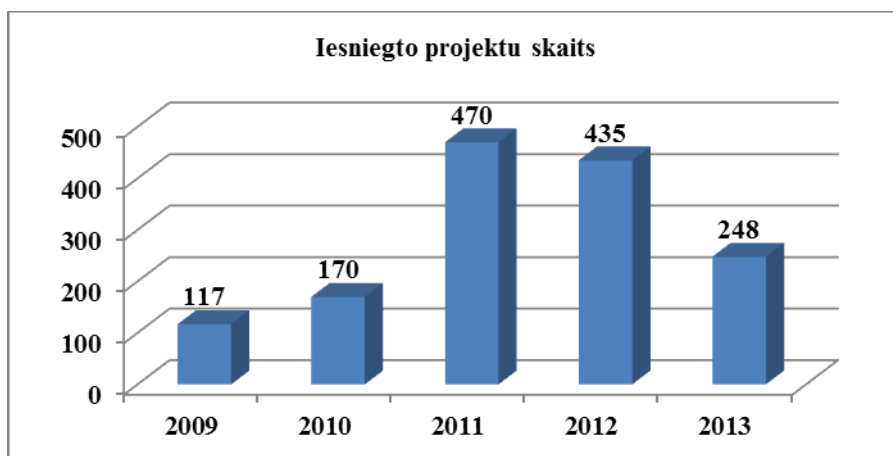
Garantiju izsniegšanu nosaka 2010.gada 26.oktobra Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumi Nr.997 „Noteikumi par garantijām komersantu un atbilstošu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību konkurētspējas uzlabošanai”. Garantijas varēja saņemt daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku kopības pilnvarotās personas, kas nodrošināja projekta īstenošanu 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros. Pilnvarotai personai bija jābūt juridiskās personas statusam, un projekta ietvaros tā nevarēja veikt saimniecisko darbību. Garantijas tika nodrošinātas no Altum finansējuma.

Garantija sedz līdz 80% no aizdevuma summas, vienai pilnvarotai personai garantētā summa nepārsniedz 1 500 000 EUR, un garantijas termiņš nepārsniedz 10 gadu. Garantijas gada prēmijas likme ir 0,65% no garantētās summas atlikuma. Garantiju izsniegšanas kārtību, kompensāciju izmaksu un zaudējumu samazināšanas pasākumus nosaka saskaņā ar civiltiesiskajiem līgumiem, kas noslēgti starp Altum un kredītiestādēm.

Atbilstoši Altum sniegtajai informācijai 2013.gadā Altum izsniedza 37 garantijas un 2014.gadā 96 aizdevumu garantijas trim kredītiestādēm daudzdzīvokļu māju kreditēšanai ar aizdevumu gada vidējo procentu likmi 2014.gadā 4,45%.

3.4.4.1.aktivitātes īstenošanas progress

Kopš aktivitātes uzsākšanas 2009.gada 14.aprīlī līdz 2013.gada 31.jūlijam tika iesniegti 1440 projektu iesniegumi. Lai gan sākotnēji 3.4.4.1.aktivitātē iesniegto projektu skaits bija neliels – 117 2009.gadā, tomēr jau 2011.gadā iesniegto projektu skaits bija četras reizes lielāks – 470 (skatīt 1.attēlu).

11.attēls. 3.4.4.1.aktivitātē iesniegto projektu skaits pa gadiem no 2009.līdz 2013.gadam

Piezīme: Kopējais 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros iesniegto projektu skaits ir 1 440.

Projektu iesniegumu pieaugums ir saistāms ar EM sekmīgu koordinējošo darbu 3.4.4.1.aktivitātes ieviešanā, kas ietvēra:

- Normatīvo aktu grozījumus. Normatīvo aktu grozījumi galvenokārt bija saistīti ar pretendentu loka paplašināšanu, aktivitātes administratīvo procedūru vienkāršošanu un ar renovācijas tehniskās dokumentācijas un būvniecības kvalitātes kontroli saistītu problēmu risināšanu.
- Metodiskās palīdzības sniegšanu iedzīvotājiem, kas izpaudās kā semināru un citu informatīvu pasākumu organizēšana gan par ES fondu apguves, gan arī par tādiem specifiskiem jautājumiem kā būvniecības iepirkumi, dzīvokļu tiesības, dokumentu paraugu sagatavošana, informatīva bukleta „Soli pa solim līdz mājas atjaunošanai” izstrāde, kā arī citu pasākumu, kas ir saistīti ar iedzīvotāju informēšanu, nodrošināšana.
- Sadarbību ar nevalstisko sektoru, t.sk. informatīvās kampaņas „Dzīvo siltāk” ietvaros 2010.gadā noslēgtā sadarbības memoranda par efektīvas un atklātas sadarbības veidošanu (memorandu ir parakstījusi 31 organizācija). Sadarbība ar nevalstisko sektoru ietver visas renovācijas procesā iesaistītās puses – dzīvojamo māju apsaimniekotājus, būvniekus, būvmateriālu ražotājus, komercbankas, apdrošinātājus un nozaru ekspertus.

Līdz 2015.gada 27.oktobrim 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros ir pabeigta 635 energoefektivitātes paaugstināšanas projektu īstenošana par kopējo investīciju apjomu 122,34 miljonu EUR apmērā, t.sk. ERAF finansējums 52,24 miljoni EUR. Savukārt vēl 166 projekti ar kopējo finansējumu 42,36 miljonu EUR apmērā, t.sk. ERAF finansējums 17,17 miljoni tiek īstenoti (skatīt 6.tabulu).

6.tabula. 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros īstenoto un īstenošanā esošo projektu skaits un finansējums 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas periodā uz 2015.gada 27.oktobri

Projekta statuss	Projektu skaits	ERAF finansējums (EUR)	Privātais attiecināmais finansējums (EUR)	Neattiecināmās izmaksas (EUR)	Kopējās investīcijas (EUR)
Pabeigts	635	52 244 671,44	51 883 894,58	18 210 623,10	122 339 189,12
Tiek īstenots	166	17 175 784,42	17 988 831,49	7 194 268,34	42 358 884,25
KOPĀ	801	69 420 455,86	69 872 726,07	25 404 891,44	164 698 073,37

Kopš 3.4.4.1.aktivitātes uzsākšanas visaktīvāk ES fondu atbalstu dzīvojamo māju renovācijai ir izmantojuši Kurzemes reģiona iedzīvotāji. Pašlaik tiek plānots, ka Kurzemes reģionā kopumā tiks īstenoti vairāk kā 200 renovācijas projekti. Liels renovēto ēku skaits gaidāms arī Rīgas reģionā (178 projekti) un Vidzemē (180 projekti). Vismazāk daudzdzīvokļu māju īpašnieku iespēju paaugstināt māju energoefektivitāti ir izmantojuši Rīgā un Latgalē (skatīt **Error! Reference source not found.** tabulu).

7.tabula. 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros īstenoto un īstenošanā esošo projektu skaits pa reģioniem uz 2015.gada 27.oktobri

Projekta statuss	Kurzeme	Rīga	Vidzeme	Latgale	Zemgale	Rīgas reģions	Kopā
Pabeigts	183	41	153	27	86	145	635
Tiek īstenots	54	17	27	5	30	33	166
Kopā	237	58	180	32	116	178	801

Saskaņā ar 8.tabulā norādītajiem datiem Kurzemē vislielāko renovēto ēku skaitu (173 projekti) nodrošinās Liepājā un Ventspilī īstenotie projekti. Savukārt, ņemot vērā kopējo ēku skaitu pilsētā, Valmierā 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros nodrošinās vislielāko dzīvojamā fonda renovāciju, izmantojot ES fondu atbalstu. Neskatoties uz Rīgas lielo potenciālu ēku renovācijā, līdz šim tās iedzīvotāji kūtri izmantojoši ES fondu un pašvaldības sniegto atbalstu.

8.tabula. 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros aktīvākajās pašvaldībās renovēto ēku īpatsvars attiecībā pret to kopējo dzīvojamo ēku skaitu uz 2015.gada 27.oktobri

Projekta statuss	Rīga	Valmiera	Liepāja	Ventspils	Cēsis
Pabeigts	17	4	28	7	8
Tiek īstenots	41	56	84	51	23
Kopā	58	60	112	58	31
Ēkas kopā (Valsts zemes dienesta dati)	11913	453	2117	828	432
Siltinātas no kopējā ēku skaita, %	0,49%	13,25%	5,29%	7,00%	7,18%

3.4.4.1.aktivitātes ietvaros īstenoto projektu finanšu analīze

EM un Altum izstrādātajā izvērtējumā “Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas finanšu pieejamības Ex ante izvērtējums 2014. – 2020.gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodam” ir veikta analīze arī par energoefektivitātes projektu daudzdzīvokļu ēkās finansiālo atdevi. No analīzes ir secināts, ka projektu vidējais kopējo investīciju atmaksas periods ir 18 gadi (projektu izlases apakškopa analīzei bija 58 projekti, kuru īstenošana tika pabeigta līdz 2012.gada beigām). Tas nozīmē, ka daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas investīciju atmaksas periods ir tuvs būvkonstrukciju un inženiersistēmu vidējam lietderīgajam kalpošanas laikam, turklāt daļai no inženiersistēmām (piemēram, siltummezgļam) dzīves cikls ir mazāks ar 20 gadiem. Izdarot secinājumus jāņem vērā, ka vidējās izmaksas izlases apakškopai kompleksa energoefektivitātes paaugstināšanas projekta īstenošanai bija 71 EUR/m².

Papildus, pēc EM rīcībā esošās informācijas pabeigto projektu ietvaros sasniegts siltumenerģijas ietaupījums 30-60% no iepriekš patērētā siltumenerģijas apjoma (vidēji 43%), kopsummā panākot siltumenerģijas ietaupījumu 99,06 GWh gadā (atbilstoši “Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas finanšu pieejamības Ex ante

izvērtējums 2014. – 2020.gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodam” iegūtajiem secinājumiem, ka vienas ēkas energoefektivitātes pasākumu ietvaros vidēji tiek ietaupītas 156 MWh siltumenerģijas).

2.1.2. Eiropas Reģionālās attīstības fonda 3.4.4.2.aktivitāte „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”

3.4.4.2.aktivitāte „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” tika uzsākta 2008.gada maijā. Līdz 2010.gada aprīlim tika pieņemti un izskatīti projektu iesniegumi, un šobrīd ir pabeigta visu projektu īstenošana. Aktivitātes mērķis ir palielināt pašvaldības sociālā dzīvojamā fonda energoefektivitāti, vienlaikus ceļot tā kvalitāti un ilgtspēju un nodrošinot sociāli mazaizsargātas personu grupas ar adekvātu mājokli. Projektu iesniegumus finansējuma saņemšanai varēja iesniegt par sociālām dzīvojamām mājām, kas ir pašvaldības īpašumā un kurām ar pašvaldības lēmumu ir noteikts sociālās dzīvojamās mājas statuss. Finansējums tika piešķirts projekta dokumentācijas sagatavošanai, projekta būvuzraudzībai un autoruzraudzībai, ēkas energoresursu patēriņa samazināšanai, kā arī ēkas renovācijai vai rekonstrukcijai (t.sk., ja nepieciešams, pielāgošanai personām ar funkcionāliem traucējumiem). Pēc renovācijas vai rekonstrukcijas darbu veikšanas jāsasniedz vismaz 20% siltumenerģijas patēriņa ietaupījums.

Aktivitātes ietvaros maksimāli pieļaujamā ERAF finansējuma intensitāte noteikta 75% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Vienam projekta iesniegumam aktivitātes ietvaros maksimāli pieļaujamais ERAF finansējuma apmērs ir 200 000 EUR. Aktivitātes ietvaros kopumā īstenoti 55 projekti par ERAF finansējumu 5 164 740,45 EUR.

Aktivitātes ietvaros ir renovēti aptuveni 50% pašvaldībām piederošu sociālo māju. Analizējot īstenotos projektus, var secināt, ka projektu ietvaros pārsvarā tika veikta ēku kompleksa renovācija un energoefektivitātes pasākumu rezultātā vidējais sasniegtais siltumenerģijas ietaupījums ir 45% no sākotnēji patērētās siltumenerģijas.

2.1.3. ES fondu līdzfinansēto projektu investīciju efektivitāte

9.tabulā veikti projektu efektivitātes aprēķini. Aprēķini veikti par līdz šim pabeigtajiem projektiem, dalot projektu ietvaros kopējo sasniegto siltumenerģijas ietaupījumu (MWh) pret ERAF un kopējām attiecināmām investīcijām.

9.tabula. ES fondu līdzfinansēto projektu investīciju efektivitāte

Aktivitāte	Siltumenerģijas ietaupījums gadā uz 1000 EUR ERAF finansējuma, MWh	ERAF atbalsta intensitāte, %	Siltumenerģijas ietaupījums gadā uz 1000 EUR attiecināmām investīcijām, MWh
3.4.4.1.	1,9 MWh	50-60%	0,95 MWh
3.4.4.2.	0,88 MWh	75%	0,66 MWh

Veicot aprēķinus var secināt, ka 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros veiktās investīcijas ir efektīvākas nekā 3.4.4.2.aktivitātes ietvaros veiktās investīcijas. Iemesls šādam secinājumam ir apstākļi, ka 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros tika atbalstītas tikai ar energoefektivitāti saistītas investīcijas ēku kopīpašumā un investīcijas, kas nodrošina energoefektivitātes pasākumu ilgtspēju. Savukārt 3.4.4.2.aktivitātes ietvaros pašvaldības varēja veikt investīcijas ēkas energoresursu patēriņa samazināšanai, kā arī ēkas renovācijai vai rekonstrukcijai.

EM ir radusi risinājumu apstāklim, ka ēkās, kurās nepieciešams veikt energoefektivitātes pasākumus, ir jāveic investīcijas arī vispārējā tehniskā stāvokļa uzlabošanai. Proti, 2014.-

2009. gadā projektu īstenošana tika uzsākta vienā KPFI finansētajā konkursā, bet jau līdz 2015. gada vidum projekti tika īstenoti 16 KPFI finansētajos projektu konkursos (dažos konkursos vairākās kārtās).

Līdz 2015.gada 30.oktobrim tika īstenoti 2614 projekti par kopējo KPFI finansējumu 196 milj. EUR un apmērā.

Projektu rezultātu monitoringu īsteno finansējuma saņēmēji un tā ietvaros finansējuma saņēmējs sagatavo pārskatu, piemēram, tajā norādot ēkas, kurās projekta ietvaros veiktas aktivitātes, kā arī katras ēkas siltumenerģijas patēriņu un sasniegto CO₂ emisiju samazinājumu pārskata periodā.

Uz valsts ēku sektoru attiecināmie KPFI projektu iesniegumu konkursi, kuros atbalsts piešķirts energoefektivitātes pasākumiem, ir „Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās”, “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās”, kā arī “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai”, kur sākot ar konkursa 3.kārtu arī bija pieejams finansējums valsts ēku energoefektivitātes uzlabošanai.

2.2.1. 3.konkurss „Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās”

Konkursa mērķis ir CO₂ emisiju samazināšana, samazinot siltumenerģijas un apgaismojuma elektroenerģijas patēriņu LR augstākās izglītības iestāžu ēkās. KPFI kopējais pieejamais finansējums bija 10 000 000 EUR. Vienam projektam bija pieejami 42 686,15 – 1 422 871,81 EUR. Atbalsta intensitāte līdz 85% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Projekta īstenošanai – LR akreditēta augstākās izglītības iestādes. Atbalstāmās aktivitātes:

- energoaudita, tehniskās izpētes slēdziena, būvprojekta un tehniskās dokumentācijas sagatavošana un saskaņošana ēku energoefektivitāti un būvniecību regulējošajos normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā;
- energoefektivitāti paaugstinošu rekonstrukcijas vai vienkāršotās renovācijas darbu veikšana;
- projekta īstenošanas būvuzraudzība un autoruzraudzība;
- ēkas norobežojošo konstrukciju pārbaude būvniecības stadijā, spiediena tests, kurš veikts atbilstoši spiediena testa mērīšanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem un termofotografēšana.

Konkurss tika izsludināts 2010.gada 27.janvārī. Projekta iesniegumu iesniegšanas laikā tika saņemti 34 projektu iesniegumi par energoefektivitātes pasākumu īstenošanu 57 ēkās, pieprasot kopumā 18 058 527,46 EUR. Izvērtējot projektu iesniegumus, atbildīgā iestāde pieņēma lēmumus apstiprināt 20 projektu iesniegumus par kopējo KPFI finansējuma summu 10 000 000 EUR un noraidīt 14 projektu iesniegumus. Projektu īstenošanas termiņš – 2011.gada 1.decembris, taču to bija iespējams pagarināt par laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu. Līgumi par projektu īstenošanu lauzti ar 7 projektu iesniedzējiem.

Lielāko daļu (80%) apstiprināto projektu īsteno valsts augstskolas, bet 20% – privātās augstskolas. Apstiprināto projektu ietvaros plānota galvenokārt energoefektivitātes pasākumu īstenošana ēku norobežojošo konstrukcijās (siltināšana), apkures sistēmu un ventilācijas sistēmu renovācija. Līdz 2014.gada beigām kopējais projektiem piešķirtais KPFI finansējums saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem par projektu ieviešanu (ir pabeigta visu projektu īstenošana) ir 6 759 719,72 EUR.

Kopumā projektu rezultātu monitoringa 2014.gadā notika 13 projektos. Izvērtējot iesniegtos monitoringa pārskatu datus par 2014.gadu, 6 projektiem, kuriem monitoringa periods ir 1 pilns gads, ir šādi rezultāti: 5 projektos plānotais CO₂ emisiju samazinājums ir sasniegts

pilnībā, 1 projektā CO₂ emisiju samazinājums nav sasniegts (sasniegts par aptuveni 86%) un, ja rezultāts netiks sasniegts arī nākamajā monitoringa periodā, finansējuma saņēmējiem tiks lūgts iesniegt skaidrojumu par projekta rezultāta nesasniegšanas iemesliem un pasākumu plānu neatbilstību novēršanai.

Izvērtējot iesniegtos monitoringa pārskatu datus par 2014.gadu, 5 projektiem, kuriem monitoringa periods ir vismaz pilni 2 gadi, ir šādi rezultāti: visos 5 projektos plānotais CO₂ emisiju samazinājums ir sasniegts pilnībā.

2.2.2. 5.konkurss „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās”

Konkursa mērķis ir CO₂ emisiju samazināšana, samazinot siltumenerģijas un apgaismojuma elektroenerģijas patēriņu LR valsts dibināto un pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu (turpmāk – valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestādes) ēkās. KPFI kopējais pieejamais finansējums bija 16 988 821,44 EUR. Vienam projektam bija pieejami 42 686,15 – 1 422 871,81 EUR. Atbalsta intensitāte līdz 85% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Projekta īstenotāji – valsts vai pašvaldību profesionālās izglītības iestādes. Atbalstāmās aktivitātes:

- energoaudita, tehniskās izpētes slēdziena, tai skaitā alternatīvu risinājumu izvērtējuma, būvprojekta un tehniskās dokumentācijas sagatavošana un saskaņošana atbilstoši ēku energoefektivitāti un būvniecību regulējošajiem normatīvajiem aktiem;
- energoefektivitāti paaugstinošu rekonstrukcijas, renovācijas vai vienkāršotās renovācijas darbu veikšana;
- siltumapgādes sistēmas maiņa no fosilajiem energoresursiem uz atjaunojamiem energoresursiem, tai skaitā atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju (saules kolektori, gaisa vai zemes siltumsūkņi, granulū vai šķeldas apkures katli) uzstādīšana un pieslēgšana;
- inženierkomunikāciju rekonstrukcijas un renovācijas, tai skaitā vienkāršotās rekonstrukcijas un renovācijas, darbu veikšana, ja tie atbilstoši energoauditam samazina siltumenerģijas patēriņu;
- energoefektīva apgaismojuma uzstādīšana;
- ēkas norobežojošo konstrukciju pārbaude būvniecības stadijā, gaiscaurlaidības tests, kurš veikts atbilstoši gaiscaurlaidības testa mērīšanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem, un termofotografēšana;
- projekta publicitātes pasākumi.

Konkurss tika izsludināts 2010.gada 8.jūnijā. Projekta iesniegumu iesniegšanas laikā tika saņemti 62 projektu iesniegumi par energoefektivitātes pasākumu īstenošanu 111 ēkās, pieprasot KPFI finansējumu 32 638 350,52 EUR apmērā. Izvērtējot projektu iesniegumus, atbildīgā iestāde pieņēma lēmumu apstiprināt 29 projektu iesniegumus par kopējo KPFI finansējuma summu 16 988 821,44 EUR un noraidīt 33 projektu iesniegumus. Projektu īstenošanas termiņš – 2011.gada 1.decembris, taču to bija iespējams pagarināt par laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu. Līgumi par projektu īstenošanu laužti 2012.gadā ar 6 projektu iesniedzējiem. Projektu aktivitātes ir pabeigtas 23 projektos izmaksājot KPFI finansējumu 13 182 901,92 EUR apmērā.

Projektu rezultātu monitorings notiek 23 projektos. Izvērtējot iesniegtos monitoringa pārskatu datus par 2014.gadu, 9 projektiem, kuriem monitoringa periods ir 1 pilns gads, ir šādi rezultāti: 3 projektos plānotais CO₂ emisiju samazinājums ir sasniegts pilnībā, 6 projektos plānotais CO₂ emisiju samazinājums nav sasniegts (1 projektā ir sasniegts par aptuveni 3%, 1 projektā par aptuveni 89%, 1 projektā par aptuveni 99,35%, 1 projektā par aptuveni 53%, 1 projektā par aptuveni 91%, 1 projektā par aptuveni 50%). Ja plānotais

rezultāts netiks sasniegts arī nākamajā monitoringa periodā, finansējuma saņēmējiem tiks pieprasīts iesniegt pasākumu plānu CO₂ emisiju samazinājuma neatbilstību novēršanai.

Izvērtējot iesniegtos monitoringa datus par 2014.gadu, 10 projektiem, kuriem monitoringa periods ir vismaz pilni 2 gadi, ir šādi rezultāti: 9 projektos plānotais CO₂ emisiju samazinājums ir sasniegts pilnībā, 1 projektā plānotais CO₂ emisiju samazinājums nav sasniegts (sasniegts par aptuveni 38%). Finansējuma saņēmējam tiks lūgts iesniegt skaidrojumu par projekta rezultāta nesasniegšanas iemesliem un pasākumu plānu CO₂ emisiju samazinājuma neatbilstību novēršanai.

2.2.3. 15.konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai” III kārtā

Konkursa III kārtas mērķis ir SEG emisiju samazināšana, nodrošinot pāreju no tehnoloģijām, kurās izmanto fosilos energoresursus, uz tehnoloģijām, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus, uzlabojot komersantu ražošanas tehnoloģiskās iekārtas vai nomainot tās ar jaunām ražošanas tehnoloģiskām iekārtām un uzlabojot ēku energoefektivitāti. KPFI kopējais finansējums III kārtai bija 19 361 873,30 EUR. Vienam projektam pieejamais maksimālais KPFI finansējums – 853 723,09 EUR. Atbalsta intensitāte 45% līdz 85% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Projekta īstenotāji bija:

- komersanti, tai skaitā ārstniecības iestādes, kuras nesniedz valsts budžeta apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus;
- izglītības iestādes, tai skaitā valsts dibinātās militārās profesionālās izglītības iestādes, vai izglītības iestādes dibinātājs;
- ārstniecības iestādes, kura sniedz valsts budžeta apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus;
- kultūras institūcijas, kuras finansē kultūras aktivitātes un kuru darbības pamatmērķis ir kultūras vērtību radīšana, izplatīšana vai saglabāšana.

Konkursa ietvaros atbalstāmās aktivitātes:

- ieguldījumi vides aizsardzībā, kas ļauj ietaupīt enerģiju (t.sk. ēku energoefektivitāte);
- ieguldījumi atjaunojamo energoresursu izmantošanai saskaņā ar šādiem nosacījumiem.

Konkurss tika izsludināts 2013.gada 21.jūnijā. Projekta iesniegumu iesniegšanas laikā tika iesniegti 273 projektu iesniegumi par pieprasīto finanšu instrumenta finansējumu 58 118 526,74 EUR, no tiem 159 izglītības un kultūras iestādes ar pieprasīto KPFI finansējumu 29 770 683,06 EUR, 94 komersanti ar pieprasīto KPFI finansējumu 22 027 279,03 EUR, kā arī 20 ārstniecības iestādes ar pieprasīto KPFI finansējumu 6 320 564,65 EUR. Līgumi par projektu īstenošanu tika parakstīti ar 153 projektu iesniedzējiem par kopējo KPFI finansējumu 31 025 413,44 EUR. Projektu īstenošanas termiņš bija 2014.gada 30.jūnijs.

Līdz 2014.gada beigām kopējais projektiem piešķirtais KPFI finansējums saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem par projektu īstenošanu ir 25 650 537,20 EUR. 2014.gadā tika pabeigti 135 projekti. Līgumi par projektu īstenošanu 2014.gadā laužti ar 18 projektu iesniedzējiem.

Projektu rezultātu monitorings notiek 135 projektos, bet projekti tika pabeigti 2014.gadā, tādēļ analīzi par monitoringa pārskatiem šobrīd nav iespējams veikt.

2.2.4. KPFI līdzfinansēto projektu investīciju efektivitāte

Lai izvērtētu KPFI līdzfinansēto projektu investīciju efektivitāti no 3. un 5.kārtas projektiem tika atlasīti kopā 18 projekti, kuros ir veiktas investīcijas publiskās ēkās un par kuriem ir pieejami monitoringa dati par 2014.gadu.

Analizējot kopējās projektu izmaksas KPFI konkursu ietvaros, var secināt, ka šie projekti atmaksājas 23,7 gados (pieņemot, ka siltumenerģijas tarifs vidēji ir 60 EUR/MWh, ieskaitot PVN). Vidējās investīciju izmaksas uz ēkas kopējās platības kvadrātmetru bija 106 EUR. Šeit ir svarīgi pievērst uzmanību tam, ka investīcijas projektu ietvaros tika veiktas laika periodā no 2010. līdz 2012.gadam, kad būvniecības izmaksas bija zemākas nekā šobrīd. Papildus tam ar 2014.gada 1.janvāri spēkā stājās jaunais Būvniecības likums un ar to saistītie būvnormatīvi, kā rezultātā ir veiktas izmaiņas būvniecības procesā, t.sk. rekonstrukcijas un renovācijas projektiem. Šobrīd spēkā ir jaunas (stingrākas) siltuma noturības prasības ēkas norobežojošajām konstrukcijām, saskaņā ar 2015.gada 30.jūnija MK noteikumiem Nr.339 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 002-15 "Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika"". Līdz ar to šobrīd energoefektivitātes paaugstināšanas izmaksas būs augstākas, nekā novērots iepriekš īstenotajos projektos.

Veicot aprēķinus var secināt, ka vidēji sasniegtie siltumenerģijas ietaupījumi pēc projekta īstenošanas ir 53%, kas liecina par kompleksu renovācijas pasākumu veikšanu projektu ietvaros. 10.tabulā aprēķināti vidējie konkursu efektivitātes rādītāji (projektu ietvaros kopējais sasniegtais siltumenerģijas ietaupījums MWh pret KPFI finansējumu un kopējām attiecināmajām investīcijām).

10.tabula. ES fondu līdzfinansēto projektu investīciju efektivitāte

Aktivitāte	Siltumenerģijas ietaupījums gadā uz 1000 EUR KPFI finansējuma, MWh	KPFI atbalsta intensitāte, %	Siltumenerģijas ietaupījums gadā uz 1000 EUR attiecināmām investīcijām, MWh
KPFI 3.un 5.konkurss	1,05 MWh	85%	0,83 MWh

Var secināt, ka, salīdzinot KPFI un ERAF konkursu ietvaros sasniegto siltumenerģijas ietaupījumu pret veiktajām investīcijām, KPFI konkursos tas ir zemāks nekā 3.4.4.1.aktivitātes ietvaros, bet augstāks nekā 3.4.4.2.aktivitātes ietvaros (lūdzu skatīt arī 9.tabulu). Iemesls tam, ka 3.4.4.2.aktivitātes ietvaros siltumenerģijas ietaupījums pret projektu investīcijām ir zemāks nekā 3.4.4.1.aktivitātes un KPFI konkursu ietvaros sasniegtie rezultāti, ir projektu attiecināmās izmaksas. Kā jau minēts 2.1.3.nodaļā, 3.4.4.2.aktivitātes ietvaros investīcijas varēja veikt gan ēkas energoresursu patēriņa samazināšanai, gan ēkas renovācijai vai rekonstrukcijai. Tai pat laikā pārējos konkursos investīcijas bija tieši vērstas uz energoefektivitātes paaugstināšanu. Tāpat jāņem vērā dažādie mērķi 3.4.4.1.aktivitātes un KPFI līdzfinansētajās aktivitātēs, jo 3.4.4.1.aktivitāte bija tieši vērstā uz energoefektivitātes paaugstināšanu, bet KPFI konkursu mērķis bija CO₂ emisiju samazinājums.

3. Secinājumi par ieviešanas mehānismu 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas periodā un nepieciešamajām izmaiņām 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas periodā kontekstā

3.1. Pieredzes raksturojums 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas periodā

Ņemot vērā, ka 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda 3.4.4.1.aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” ietvaros pirmo reizi tika sniegts tik liela apmēra atbalsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanai, būtisku pieredzi šajā jomā ieguva gan par 3.4.4.1.aktivitātes īstenošanu atbildīgās valsts iestādes, gan projektu īstenotāji un pašvaldības, gan būvniecības nozares pārstāvji. Zemāk uzskaitīta pozitīvā un negatīvā pieredze no aktivitātes ieviešanas (norādīti tikai tie aspekti, kas ir piemērojami arī valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanas programmas izstrādē).

3.1.1. Pozitīvā pieredze⁴

- 1) Energoefektivitātes paaugstināšanas nozīmība ēkās tika aktualizēta līdz ar 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda uzsākšanos, tāpēc līdz tam sabiedrībā bija zems informētības līmenis par šiem jautājumiem. Par būtisku faktoru šo jautājumu skaidrošanā un popularizēšanā var uzskatīt labās prakses piemēru rašanos.
- 2) Pieaugoša sabiedrības interese un izpratne par ēku energoefektivitātes paaugstināšanu, kas tika panākta ar līdz šim unikālu informatīvo kampaņu „Dzīvo siltāk”, kas apvienoja visas ar energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu saistītās puses.⁵
- 3) Industrijai (būvnieki, būvmateriālu ražotāji, tirgotāji) veidojas pieredze energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanā.
- 4) Jaunu energoefektīvu tehnoloģiju un būvmateriālu attīstības tendences energoefektivitātes paaugstināšanai.
- 5) Energoauditu, tehnisko projektu un citu dokumentu kvalitātes uzlabošanās un pieredzes apmaiņa energoefektivitātes projektu realizācijā.
- 6) Jaunu speciālistu piesaiste, līdz ar darba apjoma palielināšanos projektēšanas un būvniecības sfērā.
- 7) Būvniecības nozares attīstība energoefektivitātes paaugstināšanas jomā.
- 8) Ēkas apsaimniekošanas shēmas uzlabošanās, līdz ar ēku sanāciju un energoefektivitātes paaugstināšanu.
- 9) Ēku tehniskā stāvokļa, iedzīvotāju komforta un apkārtējās vides uzlabošana energoefektivitātes projektu realizācijas gaitā.
- 10) Liels energoresursu taupīšanas potenciāls ēku sektorā.
- 11) Atbalsts pieejams nepārtraukti.

3.1.2. Negatīvā pieredze

- 1) Pie projektu vērtēšanas netika ņemts vērā energoefektivitātes paaugstināšanas projektu investīciju atmaksāšanās termiņš. Tādēļ vairākos projektos maksājumi pēc

⁴ Līdzšinējā pozitīvā un negatīvā pieredze apskatīta EM un Altum izstrādātajā izvērtējumā “Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas finanšu pieejamības Ex ante izvērtējums 2014. – 2020.gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodam”

⁵ EM oficiālā tīmekļa vietne, https://em.gov.lv/lv/es_fondi/dzivo_siltak/

projekta īstenošanas pieauga (siltumenerģijas ietaupījumi nesedza projekta investīciju un finansējuma piesaistes izmaksas) un projekti neatmaksājās 20 gadu periodā. Pēc EM aprēķiniem pie vidējiem rādītājiem daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas projektos investīciju atmaksāšanās periods ir 22-23 gadi (neņemot vērā finansējuma piesaistes izmaksas). 2007-2013.gada ES fondu plānošanas perioda atbalsta programmas ietvaros LIAA apstiprināja projektu, un tikai pēc tam komercbanka izskatīja aizdevuma piešķiršanas iespējas. Līdz ar to iepriekš nebija zināms, vai projekts atmaksāsies, jo nebija zināma aizdevuma procentu likme.

- 2) Nepietiekams profesionāli apmācītu speciālistu (ēku apsaimniekotāji, energoauditori, projektētāji, būvniecībā nodarbinātie) skaits.
- 3) Kvalificēta darbaspēka trūkums būvdarbu veikšanai.
- 4) Zema būvniecības darbu kvalitāte un būvniecības kvalitātes kontroles trūkums.
- 5) Energoservisa uzņēmumu (turpmāk – ESKO) piesaistes gadījumos neskaidra dzīvokļu īpašnieku naudas plūsma – nav skaidra pakalpojuma cena, un gadījumos, ja siltumenerģijas tarifu izmaiņu risku uzņemas dzīvokļu īpašnieki, pastāv izmaksu pieauguma risks iespējamo siltumenerģijas tarifu izmaiņu dēļ (šāds risks ESKO īstenotajos projektos (salīdzinot ar māju apsaimniekotāju īstenotajiem projektiem) ir lielāks, jo dzīvokļu īpašnieki pēc projekta īstenošanas maksā par siltumenerģijas patēriņu, kāds bija pirms energoefektivitātes paaugstināšanas projekta īstenošanas.
- 6) 3.4.4.1.aktivitātes ieviešanas mehānisms ir radījis smagnēju birokrātisku slogu, tas ir, neefektīva iepirkuma procedūra un tās uzraudzība – iepirkuma pirmspārbaude, līgumu grozījumi utt., kā arī ierobežotas LIAA uzraudzības tiesības (iespējas reaģēt uz pārkāpumiem, tikai nemaksājot par jau paveiktajiem darbiem, lai gan pasūtītājs tos jau ir pieņēmis un apmaksājis).

Lai mazinātu līdzšinējo novēroto negatīvo pieredzi energoefektivitātes pasākumu īstenošanā, projektu vērtēšanas kritērijos tiek noteikts sasniedzamais enerģijas ietaupījums pret veiktajām investīcijām, kā arī papildus tiks vērtēta ESKO iesaistes iespēja valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Jānorāda, ka iepirkumu problēmas ir horizontāli risināms jautājums (šobrīd tiek skatīts arī Finanšu ministrijas piedāvātais jaunais publisko iepirkumu likums), kā arī būvniecības kvalitātes nodrošināšanai nepārtraukti tiek veikti uzlabojumi situācijas uzlabošanai. Nepietiekamu profesionāli apmācītu speciālistu skaitu var uzlabot ar pieredzi projektu īstenošanā – tas nozīmē, ka attīstot jaunās atbalsta programmas, speciālisti ar laiku tās apgūs un apguve uzlabosies.

3.2. Līdzšinējā ieviešanas mehānisma analīze

Līdzšinējās atbalsta programmās gan ES fondu, gan KPFI ietvaros atbalsts tika sniegts grantu veidā. 3.4.4.1.aktivitātes un KPFI atbalsta programmu īstenošanas veids bija atklāta projektu iesniegumu atlase un 3.4.4.2.aktivitātes ietvaros pirmā atlases kārtā tika īstenota ierobežotas atlases veidā, bet otrā atlases kārtā – atklātas projektu iesniegumu atlases veidā. Atklātas projektu iesniegumu atlases ietvaros pozitīvais aspekts ir iespēja atbalstīt efektīvākos projektu iesniegumus, savukārt ierobežotas atlases gadījumā visiem potenciālajiem projektu iesniedzējiem nav jāgatavo detaļa projektu īstenošanai nepieciešamā dokumentācija, tādējādi ekonomējot projektu sagatavošanai nepieciešamos resursus.

4.2.1.2.pasākuma ieviešanas mehānisma alternatīvas un to ieviešanas pozitīvie un negatīvie aspekti ir apskatīti 4.1.nodaļā.

4. 4.2.1.2.pasākuma „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās” ieviešanas mehānisma apraksts

4.1. 4.2.1.2.pasākuma ieviešanas mehānisma iespējamās alternatīvas

Valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanai tiks novirzīts tāds 4.2.1.2.pasākuma finansējums, lai ik gadu no 2017.-2025.gadam renovētu 3% valstij piederošo ēku platības (lūdzu skatīt 1.2.nodaļas 3.tabulu – kopējais nepieciešamais finansējums ir 79,63 milj. EUR, no kura daļa būs ERAF finansējums). Atlikušais finansējums tiks novirzīts valsts kapitālsabiedrībām, kuras veic valsts deleģētus uzdevumus lietošanā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Turpmāk tiks apskatīta pasākumu īstenošana valsts ēkas, savukārt informācija par valsts kapitālsabiedrības tiks papildināta līdz ar 2. kārtas Ministru kabineta noteikumu izstrādi.

4.1.1. Valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšana

Šajā sadaļā apskatītas alternatīvas 4.2.1.2.pasākuma ieviešanas mehānismam saistībā ar energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās.

1) Atklāta projektu iesniegumu atlase

Finansējuma saņēmēji piesaka projektus atklātā konkursā un projekti tiek apstiprināti, pamatojoties tikai uz pasākumā noteiktajiem kritērijiem.

Plusi

- Atbalstīti efektīvākie projekti – lielākais enerģijas ietaupījums pret investīcijām
- Ātri sagatavojami programmas ieviešanas nosacījumi

Mīnusi

- Liels noraidīto projektu skaits un lielas izmaksas valsts pārvaldei projektu sagatavošanā
- Ministrijas centīsies iesniegt daudz projektu vienā atlases kārtā, tādējādi tie var kļūt nekvalitatīvi

2) Ierobežota atlase

Finansējums tiek sadalīts kvotās ministrijām (pēc lietotāja, nevis īpašnieka) **proporcionāli apkurināmo telpu platībai (m²)**. EM apkopo ēku sarakstu, atsevišķi norādot, kuras ēkas var renovēt 2016.gadā, pamatojoties uz **ministriju sniegto informāciju par ministriju pārziņā esošajām ēkām prioritārā secībā, kurās 4.2.1.2.pasākuma ietvaros tiek plānots īstenot energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus**. Katra Latvijas Republikas ministrija iesniedz informāciju vadoties pēc nozares stratēģiskā plāna. Informācija par ēkām tiek iesniegta nedalot, kuras ēkas ir administratīvās un specifiskās (slimnīcas, cietumus, skolas u.c.), arhitektūras pieminekļi, vai ēkas, kurās tiek veikta saimnieciskā darbība. Šādā dalījumā informācija netiks sniegta, jo:

- šobrīd nav skaidri kritēriji, kā var noteikt, kuras ēkas ir administratīvās un kuras – specifiskās ēkas;
- EM nav iespējams detalizēti apsekot visas ēkas un pateikt, kurās tiek veikta saimnieciskā darbība, tādēļ 4.2.1.2. pasākuma īstenošanas noteikumos būs noteikti nosacījumi attiecībā uz saimnieciskās darbības veikšanu ēkās, kurās tiek veiktas investīcijas;

- arhitektūras pieminekļu ēku renovācija pasākuma ietvaros nebūs atbalstāma.

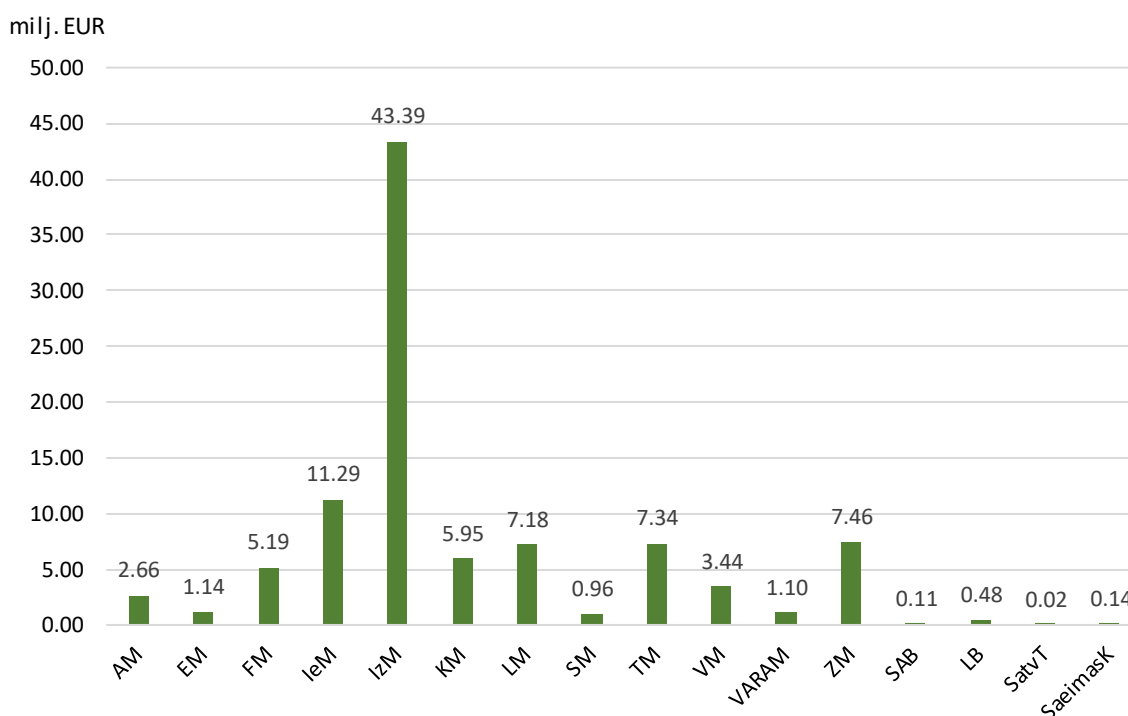
Plusi

- Ministrijas pie katras projektu atlasē var pašas izvēlēties, kurās no savā vai savu padotībā esošo iestāžu ēkām paaugstināt energoefektivitāti, ievērojot obligāti sasniedzamos programmas kritērijus – ēkas nekonkurē starp nozarēm, prioritāri īstenojot efektīvākos projektus (lielāks ietaupījums pret investīcijām);
- Netiek gatavota lieka tehniskā dokumentācija tiem projektiem, kuri tiktu noraidīti
- Kvalitatīvāki projekti (nav jāgatavo daudz projekti steigā);
- Finansējums sadalīts pa nozarēm atbilstoši ministriju un to padotības iestāžu lietošanā esošo ēku platībai;
- Ātri sagatavojami programmas ieviešanas nosacījumi.

Mīnusi

- Nevar nodrošināt, ka tiek renovētas pēc valsts ēku saraksta noteiktās neefektīvākās ēkas (tai pat laikā programmā noteikti obligātie kritēriji ir jāasniedz).

3.attēlā atspoguļots ERAF finansējuma sadalījums, ja visu 4.2.1.2.pasākuma finansējumu izmantotu valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanai proporcionāli ministriju un to padotībā esošo iestāžu lietoto telpu platībai.

32.attēls. Finansējuma sadalījums – ERAF kvota milj. EUR, ja visu pieejamo ERAF finansējumu sadalītu starp valsts ēkām

3) Ierobežota atlase

EM izveido ēku sarakstu, pamatojoties uz ministriju iesniegtajiem datiem par siltumenerģijas patēriņu.

Plusi

- Netiek gatavota lieka tehniskā dokumentācija tiem projektiem, kuri tiktu noraidīti

Mīnusi

- Ministriju iesniegtie dati var būt kļūdaini, līdz ar to netiktu renovētas neefektīvākās ēkas. Savukārt energosertifikācijas veikšanai visās ēkās nepieciešams papildus iepirkums, papildus finansējums (~1 milj. EUR – vidēji 1000 EUR vienas ēkas energosertifikācijas veikšanai*1000 ēkas) un laiks ~3 gadi (jo ir ierobežota kvalificētu ekspertu kapacitāte);
- Nav garantijas, ka tieši sarakstā esošās ēkas renovēt ir visefektīvāk (sasniegtais enerģijas ietaupījums pret investīcijām – iespējams ēka ir ļoti sliktā tehniskā stāvoklī un tai ir jāveic ļoti lielas investīcijas, kas nav saistītas ar energoefektivitāti. Tādējādi projekta ietvaros tiktu izlietoti daudz publisko līdzekļu, bet netiktu sasniegts tāds energoresursu ietaupījums pret veiktajām investīcijām, kā iespējams citos projektos);
- Ministrijām var nebūt aktuāla konkrēto ēku renovācija (piem., ēku nav plānots izmantot nākotnē, ēkai nepieciešami ne tikai energoefektivitātes darbi, bet jau kapitālais remonts, lai ēku pilnvērtīgi izmantotu), tādējādi programmas saskaņošana var ieilgt;
- Finansējums var koncentrēties vienā jomā.

4) Pasākuma ieviešana finanšu instrumentu veidā

Atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 36.panta 2.daļai valsts budžeta iestādēm un budžeta nefinansētām iestādēm nav tiesību slēgt finanšu līzingu līgumus un ņemt aizņēmumus. Līdz ar to šāda 4.2.1.2.pasākuma ieviešanas alternatīva netiek tālāk apskatīta.

5) Projektu īstenošana ar ESKO starpniecību

Kā apskatīts iepriekšējās pasākuma ieviešanas alternatīvās, energoefektivitātes paaugstināšanas projektus var īstenot pats ēkas īpašnieks. Tai pat laikā pastāv alternatīvs projektu īstenošanas veids – piesaistot energoservisa uzņēmumus (turpmāk – ESKO). Šādā gadījumā starp ēkas īpašnieku un ESKO tiek slēgts energoefektivitātes pakalpojumu līgums (turpmāk – EPL). Saskaņā ar Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likuma 1.pantu EPL ir energopakalpojuma saņēmēja (piemēram, valsts ēkas īpašnieka) un energopakalpojuma sniedzēja (piemēram, ESKO vai pašvaldības energoservisa uzņēmuma (turpmāk – PEKO)) līgums par noteiktu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu, ja samaksu par investīcijām šajos pasākumos veido panāktais energoefektivitātes paaugstinājums.

No ES dalībvalstīm EPL bieži tiek izmantots Vācijā publisko ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Piemēram, Berlīnes enerģētikas aģentūra (turpmāk šajā sadaļā – Aģentūra), jau 20 gadus izmanto EPL publiskā sektora ēku energoefektivitātes paaugstināšanā⁶. Tai pat laikā šī mehānisma ietvaros Berlīnē netiek izmantots grantu atbalsts energoefektivitātes projektu īstenošanai. Galvenie Aģentūras koordinēto energoefektivitātes projektu raksturlielumi ir sekojoši:

1. energoefektivitātes paaugstināšanas projektos apkopo energoefektivitātes darbus vairākās ēkās (reizēm pat līdz 20 ēkām). Bieži kombinē ēkas, kurās ieguldījumi neatmaksājas, ar tādām, kur investīcijas nodrošina lielu enerģijas ietaupījumu. Tā tiek samazinātas arī fiksētās projektu vadības izmaksas un sadalīts enerģijas ietaupījumu risks;

⁶ Informācija no EM darbinieku vizītes Berlīnes enerģētikas aģentūrā 11.-12.02.2014.

2. projektos pārsvarā veic iekšējo siltumapgādes sistēmu atjaunošanu/sakārtošanu – tie ir darbi, kas atmaksājas 2 līdz 10 gadu laikā. Ēku konstrukciju renovācijas darbiem ir ilgāks atmaksāšanās laiks, kas nav tik saistoši ESKO;
3. ESKO piesaiste – iepirkuma procedūra:
  - lai energoefektivitātes pasākumu īstenošanai piesaistītu ESKO, Aģentūras izsludinātajos iepirkumos kā iepirkuma priekšmets tiek noteikts sasniedzamais energoefektivitātes līmenis, nevis konkrētu darbu kopums ar visām to tehniskajām prasībām. Pamatojums šādai pieejai ir, ka pasūtītājam nav zināšanu, lai izstrādātu detalizētu energoefektivitātes pasākumu kopu, tā ir ESKO kompetence;
  - ESKO, kuri vēlas piedalīties konkrētajā iepirkumā, izstrādā ēku energoaudīta pārskatus un tehniskos projektus. Balstoties uz kompānijas piedāvāto īstenojamo pasākumu kopu, tās piedāvājumā norāda arī investīciju atmaksāšanās termiņu, ESKO plānoto peļņu, kā arī to siltumenerģijas ietaupījuma daļu, no kuras finansiālu labumu uzreiz pēc projekta īstenošanas saņems pasūtītājs (piemēram, kopējie enerģijas ietaupījumi ir 10%, no kuriem tikai puse ir ESKO ienākumi, pārējais ir ietaupījums pasūtītājam). Proti, jau projekta sākumā pasūtītājam ir skaidra naudas plūsma. Būtiski arī tas, ka pretēji Latvijas praksei, ESKO peļņa Vācijā netiek piesaistīta siltumenerģijas tarifam;
  - Vācijas tirgū darbojas 10-15 ESKO, bet darbus pārsvarā veic apakšuzņēmēji (aptuveni 100 uzņēmumi);
4. īstenojot energoefektivitātes projektus, var būt arī tādi gadījumi, kad pasūtītājs nodrošina projekta finansējumu un ESKO piedāvā savu kompetenci energoefektivitātes jautājumos un enerģijas ietaupījuma garantiju.

Savukārt Austrijā EPL vairāk tiek izmantoti, lai nodrošinātu efektīvu ēku ikdienas uzturēšanu, ne tik daudz energoefektivitātes darbu veikšanai⁷.

Saistībā ar energoefektivitātes paaugstināšanu publiskās ēkās, piesaistot ESKO, jāņem vērā publiskās – privātās partnerības līgumu aspekti un apstākļi, ka publiskas personas ilgtermiņa saistības ar ESKO tiek iekļautas valsts budžeta ilgtermiņa saistībās. Papildus tam, Latvijā EPL izstrāde ir attīstības stadijā. Tādēļ šī izvērtējuma sagatavošanas brīdī vēl nevar izstrādāt mehānismu ESKO atbalstam publisko ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Tai pat laikā EM paralēli 4.2.1.2.pasākuma sākotnējā mehānisma izstrādei, turpinās darbu pie ESKO atbalsta mehānisma izvērtēšanas un izstrādes, paturot iespēju daļu no pasākumam paredzētā publiskā finansējuma novirzīt projektu īstenošanai ar ESKO iesaisti.

4.2. 4.2.1.2.pasākuma ieviešanas mehānisma izvēle

Ņemot vērā augstāk izvērtētos alternatīvu ieviešanas mehānismu plusus un mīnus, var secināt, ka visefektīvākais ieviešanas mehānisms valsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanai ir 2.ieviešanas alternatīva – ierobežota atlase, finansējumu sadalot **kvotās** ministrijām **proporcionāli apkurināmo telpu platībai (m²)**. Jāparedz ilgstoša projektu iesniegumu pieņemšana, kas nodrošinātu iespēju katrai LR ministrijai realizēt projektu tiklīdz ir sagatavots tehniskais projekts. Šādā veidā CFLA notiktu pakāpeniska projektu iesniegumu pieņemšana - nebūtu jāizvērtē īsā laika periodā liels projektu iesniegumu skaits. 4.2.1.2. pasākumu īsteno divās projektu iesniegumu atlases kārtās, kur 1. projektu iesniegumu atlases kārtā ierobežotas atlases veidā energoefektivitātes pasākumus īsteno valsts ēkās, bet 2. projektu iesniegumu atlases kārtā atklātas atlases veidā - valsts kapitālsabiedrības, biedrības un nodibinājumi.

⁷ Kopsa vilkums no sanāksmes Pure-Net Meeting on the Energy Strategy Working Table, Briselē 5.-6.10.2015.

Šādi tiek optimāli izlietoti finansiālie un laika resursi programmas izstrādei un uzsākšanai, kā arī programmas ietvaros tiek atbalstītas ēkas, kuras nodrošina obligāti izpildāmās prasības. Tāpat nozaru ministrijām ir iespēja plānot energoefektivitātes pasākumus un izstrādāt projektu tehnisko dokumentāciju tām ēkām, kur tas ir nepieciešams un kur energoefektivitātes darbi veicami visefektīvāk.

4.3. 4.2.1.2.pasākuma ieviešanas mehānisma apraksts

i. Īstenošanas veids

Ierobežota projektu iesniegumu atlase paredzot nepārtrauktu projektu iesniegumu iesniegšanu.

ii. Atbalsta saņēmēji

Projekta iesniedzējs ir:

- 1) Tiešās valsts pārvaldes iestāde vai padotības iestāde;
- 2) Valsts augstskolas un valsts zinātniskie institūti – atvasinātas publiskas personas;
- 3) Valsts kapitālsabiedrība, kura saskaņā ar normatīvos aktos noteikto deleģējumu veic valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu – valsts akciju sabiedrība “Valsts nekustamo īpašumu aģentūra”, valsts akciju sabiedrība “Tiesu namu aģentūra”, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Šampētera nams”.

Ēkai jābūt iekļautai centrālās valdības apsildāmo un/vai dzesējamo ēku sarakstā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvas 2010/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK 5. panta 5. punktu, kas publicēts Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē.

iii. Atbalstāmās darbības

Pasākuma ietvaros atbalsts ir pieejams:

- tehniskās dokumentācijas sagatavošanai, t.sk. energosertifikācijas veikšanai;
- ēku energoefektivitātes paaugstināšanai, tai skaitā būvdarbu veikšanai ēkas norobežojošajās konstrukcijās, ēkas inženiersistēmu atjaunošanai, pārbūvei vai izveidei, rekuperācijas, enerģijas kontroles un vadības iekārtu uzstādīšanai, tai skaitā siltumenerģijas skaitītāji;
- energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu autoruzraudzībai un būvuzraudzībai;
- energoefektivitātes projektu vadības un uzraudzības nodrošināšanai;
- atjaunojamo energoresursu izmantojošu siltumenerģijas ražošanas un ūdens sildīšanas avotu iegādei un uzstādīšanai;
- publicitātes pasākumiem par projekta īstenošanu.

Pasākuma ietvaros finansējums nav pieejams energoefektivitātes paaugstināšanai ēkās, kas ir arhitektūras pieminekļi. Energoefektivitātes paaugstināšanu var veikt ēkās, kuras atrodas pieminekļu teritorijās, piemēram, pilsētbūvniecības, arhitektūras pieminekļu teritorijā vai kādā citā pieminekļu teritorijā, ja tajās ieguldīt ir racionāli un tās izpilda projektu vērtēšanas kritērijus.

Īpašumtiesības uz attiecīgo ēku ir nostiprinātas uz ministrijas, ministrijas padotībā esošas iestādes, kura iekļauta attiecīgās ministrijas nolikumā, vai valsts kapitālsabiedrības vārda, un ēku izmanto ministrijai, ministrijas padotībā esošajai iestādei, kura iekļauta attiecīgās ministrijas nolikumā, deleģēto valsts pārvaldes funkciju vai uzdevumu veikšanai.

Ēka, kurā projekta iesniedzējs veic investīcijas, jābūt projekta iesniedzēja īpašumā vai arī uz normatīvā akta, līguma vai iestādes lēmuma pamata nodota projekta iesniedzējam lietojumā vai valdījumā un minētās tiesības ir nostiprinātas vai līdz projekta līguma noslēgšanai tiks nostiprinātas zemesgrāmatā uz laiku, kas nav mazāks par pieciem gadiem pēc projekta īstenošanas.

iv. Finansējums

4.2.1.2.pasākumam plānotais kopējais publiskais finansējums ir 115 127 027 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – 97 857 972 EUR un valsts budžeta finansējums – 17 269 055 EUR. Tai pat laikā ņemot vērā snieguma rezervi, sadarbības iestāde projektu atlasī var izsludināt par publisko finansējumu ne vairāk kā 108 104 826 EUR apmērā, tai skaitā ERAF finansējumu – 91 889 101 EUR (rezerves apjoms 5 968 871 EUR) apmērā un valsts budžeta finansējumu – 16 215 725 EUR apmērā (rezerves apjoms ir 1 053 330 EUR).

Plānotā maksimāli pieļaujamā ERAF finansējuma intensitāte 85% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām.

Plānotais reģionālais sadalījums (katram finansējuma saņēmējam jānodrošina tās pārziņā esošā finansējuma sadalījums atbilstoši zemāk norādītajai proporcijai):

- Rīgā ne vairāk kā 60% no pieejamā publiskā finansējuma;
- ārpus Rīgas vismaz 40% no pieejamā publiskā finansējuma.

Finansējuma reģionālo sadalījumu var nenodrošināt gadījumos, ja:

- šādu finansējuma sadalījumu nevar nodrošināt tehnisku iemeslu dēļ (piem., ēku reģionā siltināt nav efektīvi);
- to neļauj finansējuma saņēmēja ēku reģionālais sadalījums.

Reģionālais finansējuma sadalījums ir noteikts, lai nodrošinātu, ka investīcijas 4.2.1.2.pasākuma ietvaros atbalstītajās ēkās nekonzentrējas tikai Rīgā, bet tiek veiktas arī ārpus Rīgas. Ēku reģionālais sadalījums pa finansējuma saņēmēju grupām piederošajām ēkām redzams 11.tabulā.

11.tabula. Ēku reģionālais sadalījums

Nr.	Iestāde	Ēku kopējā platība, m ²	t.sk. Rīgā, m ²	t.sk. ārpus Rīgas, m ²	% Rīgā
1	AM	50 481	29 065	21 417	57,57%
2	EM	25 632	24 481	1 151	95,51%
3	FM	101 594	64 618	36 977	63,60%
4	IeM	278 707	126 955	151 752	45,55%
5	IzM	935 207	519 935	415 273	55,60%
6	KM	145 637	89 440	56 197	61,41%
7	LM	159 074	47 160	111 914	29,65%
8	SM	24 734	24 734	0	100,00%
9	TM	175 495	78 360	97 135	44,65%
10	VM	77 992	55 709	22 283	71,43%

11	VARAM	24 913	8 850	16 063	35,52%
12	ZM	191 055	44 763	146 292	23,43%
Kopā valsts ēkas		2 190 524	1 118 088	1 072 436	51,04%

Finansējums tiek sadalīts kvotās, kā tas ir redzams 12.tabulā. No valsts ēku saraksta energoefektivitātes pasākumi tiek veikti 3% apmērā no valstij piederošo ēku platības laika periodā no 2017.-2025.gadam. Finansējums netiek iedalīts tādām iestādēm kā Latvijas Banka, Latvijas Republikas Saeima, Latvijas Republikas Satversmes tiesa, jo šīm iestādēm aprēķinātā publiskā finansējuma kvota ir zem 500 000 EUR, zem kuras nav racionāli izdalīt atsevišķu finansējumu konkrētam ēkas īpašniekam.

Valsts kapitālsabiedrībām, biedrībām un nodibinājumiem aprēķinātais publiskais finansējums ir 35 490 976,75 euro, tajā skaitā ERAF finansējums – 30 167 328,44 euro un valsts budžeta finansējums – 5 323 647,31 euro. Tai pat laikā, ņemot vērā snieguma rezervi, sadarbības iestāde projektu iesniegumu atlasī var izsludināt par publisko finansējumu ne vairāk kā 28 468 774,75 euro apmērā, tai skaitā ERAF finansējumu – 24 198 457,44 euro (rezerves apjoms 5 968 871 euro) apmērā un valsts budžeta finansējumu – 5 323 647,31 euro apmērā (rezerves apjoms ir 1 053 330 euro).

12.tabula. Publiskā finansējuma kvotas

Nr.	Iestāde	Ēku skaits	Ēku kopējā platība, m ²	Apkurināmo telpu platība, m ²	ERAF kvota, EUR	Valsts budžeta kvota, EUR	Kopā, EUR
1	AM	17	50481	48609	1 598 451	282 080	1 880 530,53
2	EM	8	25632	23794	782 437	138 077	920 513,80
3	FM	55	101594	93880	3 087 105	544 783	3 631 887,92
4	IeM	203	278707	243140	7 995 321	1 410 939	9 406 260,50
5	IzM	290	935207	896658	29 485 378	5 203 302	34 688 680,20
6	KM	48	145637	142624	4 689 985	827 644	5 517 629,54
7	LM	84	159074	148355	4 878 446	860 902	5 739 347,70
8	SM	1	24734	24728	813 153	143 498	956 650,99
9	TM	142	175495	156355	5 141 510	907 325	6 048 835,03
10	VM	28	77992	75508	2 482 986	438 174	2 921 160,16
11	VARAM	25	24913	22905	753 196	132 917	886 112,87
12	ZM	98	191055	181935	5 982 676	1 055 766	7 038 442,01
Kopā valsts ēkas		999	2190524	2058490	67690644	11945408	79 636 051,25
1	Valsts kapitālsabiedrības, biedrības, nodibinājumi	200	442 717	430 330	24 198 457	4 270 317	28 468 775
2	Snieguma rezerve				5 968 871	1 053 330	7 022 201
Valsts kapitālsabiedrības, biedrības, nodibinājumi ar snieguma rezervi					30 167 328	5 323 647	35 490 976
Kopā		1 199	2 610 021	1 402 095	97 857 972	17 269 055	115 127 027

Iestādēm projektu ietvaros jānodrošina maksājuma pieprasījumi tādā apjomā, lai līdz 2018.gada 31.decembrim nodrošinātu sertificētus izdevumus 22,5% apmērā no tām pieejamā kopējā publiskā finansējuma (kopā 25 903 583 EUR visa 4.2.1.2.pasākuma ietvaros). Šāda pieeja tiks nodrošināta ministrijām, lūdzot uzsākt daļu no ēku energoefektivitātes pasākumiem jau 2016.gadā.

v. Iesaistītās institūcijas

4.2.1.2.pasākuma īstenošanu nodrošina atbildīgā iestāde un sadarbības iestāde. Atbildīgā iestāde ir EM. Sadarbības iestāde ir Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (turpmāk – CFLA).

vi. Funkciju un atbildības sadalījums

1. Atbildīgās iestādes kompetence:

- izstrādā 4.2.1.2.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus;
- izstrādā 4.2.1.2.pasākuma projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku;
- izstrādā Ministru kabineta noteikumus par 4.2.1.2.pasākuma īstenošanu;
- nodrošina 4.2.1.2.pasākuma īstenošanu, uzraudzību un kontroli sadarbībā ar sadarbības iestādi;
- sniedz sabiedrībai informāciju un nodrošina publicitāti jautājumos, kas saistīti ar 4.2.1.2.pasākuma īstenošanu.

2. Sadarbības iestādes kompetence:

- pirms uzsākta projektu iesniegumu iesniegšana publicē tīmekļa vietnē projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku, kā arī izstrādā, apstiprina un publicē tīmekļa vietnē projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas metodiku, projekta iesnieguma vērtēšanas veidlapu, līguma par projekta īstenošanu paraugu un izdevumus apliecinājošu dokumentu sarakstu;
- izveido projektu iesniegumu vērtēšanas komisiju, izstrādā un apstiprina komisijas darbības kārtību;
- uzaicina projektu iesniedzējus (ministrijas) iesniegt projektu iesniegumus;
- sniedz informāciju projekta iesniedzējam par projekta iesnieguma sagatavošanu;
- veic projektu iesniegumu atlasīšanu un nodrošina to vērtēšanu;
- pieņem lēmumu par projekta iesnieguma apstiprināšanu, apstiprināšanu ar nosacījumu vai noraidīšanu un informē par to projekta iesniedzēju;
- slēdz līgumu par projekta īstenošanu ar finansējuma saņēmēju;
- nodrošina 4.2.1.2.pasākuma ietvaros apstiprināto projektu uzraudzību un kontroli;
- analizē 4.2.1.2.pasākuma un 4.2.1.2.pasākuma ietvaros apstiprināto projektu īstenošanas problēmas un sniedz atbildīgajai iestādei priekšlikumus par 4.2.1.2.pasākuma un 4.2.1.2.pasākuma ietvaros apstiprināto projektu īstenošanas uzlabošanu;
- nodrošina informācijas sagatavošanu atbildīgajai iestādei par 4.2.1.2.pasākuma īstenošanai pieejamā finansējuma apguvi;

- pārbauda un apstiprina finansējuma saņēmēja starpposma un noslēguma pārskatu un sagatavo maksājuma rīkojumu un izdevumu deklarāciju;
- sniedz sabiedrībai informāciju un nodrošina publicitāti jautājumos, kas saistīti ar 4.2.1.2.pasākuma īstenošanu un 4.2.1.2.pasākuma ietvaros apstiprinātajiem projektiem;
- nodrošina datu uzkrāšanu par projektu iesniegumiem un projektiem Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.–2020. gadam;
- sniedz finansējuma saņēmējam informāciju par projekta īstenošanu un līgumā par projekta īstenošanu ietverto nosacījumu izpildi;
- piecus gadus pēc projekta īstenošanas uzrauga projekta īstenošanas rezultātus un iesniedz apkopotus datus par projektu īstenošanas rezultātiem atbildīgajai iestādei.

vii. Ieviešanas mehānisms

4.2.1.2.pasākuma ietvaros tiks piešķirti granti visā Latvijas teritorijā divās atlases kārtās.

Pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanai pieejamais publiskais finansējums ēkām, kas ir iekļautas valsts ēku sarakstā, ir 79 636 051,25 *euro*, tajā skaitā ERAF finansējums 67 690 643,56 *euro* un valsts budžeta finansējums 11 945 407,69 *euro*, kas tiek piešķirts ministrijām proporcionāli apkurināmo telpu platībai (m²) sadalījumā pēc lietotāja funkcijām.

Otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanai pieejamais publiskais finansējums ir 35 490 976,75 *euro*, tajā skaitā ERAF finansējums – 30 167 328,44 *euro* un valsts budžeta finansējums – 5 323 647,31 *euro*. Tai pat laikā, ņemot vērā snieguma rezervi, sadarbības iestāde projektu iesniegumu otro atlases kārtu var izsludināt par publisko finansējumu ne vairāk kā 28 468 774,75 *euro* apmērā, tai skaitā ERAF finansējumu – 24 198 457,44 *euro* (rezerves apjoms 5 968 871 *euro*) apmērā un valsts budžeta finansējumu – 5 323 647,31 *euro* apmērā (rezerves apjoms ir 1 053 330 *euro*), kas tiek piešķirts valsts kapitālsabiedrībām, biedrībām un nodibinājumiem.

2016.gadā CFLA izsludina pirmās projektu iesniegumu atlases kārtu par ministrijām piederošām prioritārām ēkām, kurās energoefektivitātes darbus var sākt īstenot sākot ar 2016.gadu.

1.atlases kārtas ietvaros projekta iesniedzēji ir:

- 1) Tiešās valsts pārvaldes iestāde vai padotības iestāde;
- 2) Valsts augstskolas un valsts zinātniskie institūti – atvasinātas publiskas personas;
- 3) Valsts kapitālsabiedrība, kura saskaņā ar normatīvos aktos noteikto deleģējumu veic valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu – valsts akciju sabiedrība “Valsts nekustamo īpašumu aģentūra”, valsts akciju sabiedrība “Tiesu namu aģentūra”, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Šampētera nams”.

Projekta iesniedzējs izvēlas ēkas, kurās prioritāti tiks veikti energoefektivitātes paaugstināšanas darbi. Ēkas tiek izvēlētas sākot ar visneefektīvākajām, pamatojoties uz ēku energosertifikācijas rezultātiem un to, kurās ēkās projekta rezultātā tiks sasniegts vislielākais siltumenerģijas ietaupījums uz 1 000 EUR.

Projekta iesniedzējs gatavo projekta iesniegumu un iesniedz to CFLA, ņemot vērā attiecīgajam projekta iesniedzējam (iesniedzēja grupai) piešķirtā finansējuma apmēru un reģionālo sadalījumu.

Projekta īstenošanas posmi:

1. Projekta sagatavošana.

Projekta iesniedzējs sagatavo projekta iesniegumu un projekta īstenošanai nepieciešamo tehnisko dokumentāciju un iesniedz to CFLA.

2. Projekta vērtēšana.

CFLA veic projekta iesnieguma, tai skaitā papildus iesniegto dokumentu, izvērtēšanu un pieņem lēmumu par projekta apstiprināšanu, apstiprināšanu ar nosacījumiem vai noraidīšanu.

3. Līguma par projekta īstenošanu noslēgšana.

CFLA slēdz līgumu ar finansējuma saņēmēju par projekta īstenošanu.

4. Projekta īstenošana.

Finansējuma saņēmējs īsteno projektu, CFLA nodrošina konsultatīvo un administratīvo atbalstu projekta īstenošanā, nodrošina finansējuma saņēmēja iesniegto atskaišu izskatīšanu projekta īstenošanas laikā un noslēdzoties projektam. Projekta īstenošanas beigās CFLA nodrošina gala maksājuma veikšanu finansējuma saņēmējam, ja ir izpildīti visi līgumā par projekta īstenošanu noteiktie nosacījumi.

5. Projekta pēcuuzraudzības periods – 5 gadi pēc projekta īstenošanas.

Finansējuma saņēmējs iesniedz pārskatus un nodrošina projekta rezultātu izpildi atbilstoši līgumā par projekta īstenošanu noteiktajam. CFLA uzrauga līgumā par projekta īstenošanu noteikto saistību izpildi.

viii. Pamatnosacījumi granta saņemšanai:

- Energoefektivitātes projektu attiecināmās izmaksas nepārsniedz 150 EUR/m².
- Atbalsta pasākumu īstenošanas rezultātā tiek sasniegtas minimālās energoefektivitātes prasības atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 5.panta 1.punkta piektajai daļai, tas ir, atbilstība Latvijas būvnormatīvā LBN 002-015 „Ēku norobežojošo konstrukciju siltumtehnika” noteiktajām ēkas minimālajām energoefektivitātes prasībām.
- Plānotais siltumenerģijas ietaupījums pēc energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanas ir ne mazāk kā 30% gadā no ēkas energosertifikāta pārskatā aprēķinātā siltumenerģijas patēriņa pirms renovācijas.
- Ēkai ir veikta energosertifikācija un projekta iesniegumam ir pievienots energosertifikāta pārskats saskaņā ar Ministru kabineta noteikumos par 4.2.1.2.pasākuma īstenošanu noteiktajām prasībām.
- Siltumenerģijas ietaupījums (MWh/gadā) attiecībā pret projekta attiecināmajām izmaksām (tūkstošos euro):
  - ēkai, kura atrodas pieminekļu teritorijā - ne mazāks kā 0,5;
  - pārējām ēkām - ne mazāks kā 0,7, tas ir, vismaz 0,7 MWh siltumenerģijas/1000 EUR. Šāds pieņēmums noteikts, pamatojoties, ka projekta attiecināmām izmaksām jāatmaksājas ne ilgāk kā 28 gadu laikā pie enerģijas tarifa 50 EUR/MWh.
- Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu ietvaros paredzēts nodrošināt ventilācijas sistēmas izveidi, renovāciju vai rekonstrukciju (ja nepieciešams), lai pēc pasākumu īstenošanas nodrošinātu ventilācijas sistēmas darbību atbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko ēku ventilāciju.

- Siltumenerģijas uzskaitē pēc projekta īstenošanas tiek veikta ar siltumenerģijas skaitītāju.
- Projekta īstenošanas uzraudzība tiek nodrošināta 5 gadus pēc projekta īstenošanas beigām.

4.4. 4.2.1.2.pasākumā plānotie sasniedzamie rezultāti un iznākuma rādītāji

Atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” (turpmāk – DP) norādītajam, 4.2.1.2.pasākuma ietvaros ir jāsasniež šādi rādītāji, kurus indikatīvi ir plānots sasniegt:

12.tabula

Rādītāja nosaukums	Plānotā vērtība (2023. gadā)
Rezultāta rādītājs	
Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei, kWh/m ² / gadā	120
Iznākuma rādītāji	
Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās, kWh/gadā	36 347 000
No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda, MW	1.9
Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā, CO ₂ ekvivalenta tonnas	8 701

4.5. Ārējo faktoru apraksts, kas varētu būtiski ietekmēt iespējas sasniegt 4.2.1.2.pasākuma izvirzītos iznākuma un rezultāta rādītājus

1. Politikas instrumenti un normatīvie akti gan ES fondu jomā, gan būvniecības jomā nacionālā un ES līmenī.

Atbalsts 4.2.1.2.pasākuma ietvaros jārealizē saskaņā ar normatīvajiem aktiem gan ES fondu jomā, gan būvniecības jomā nacionālā un ES līmenī atbilstoši tajos noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem.

2. Latvijas būvniecības nozares kapacitāte

Būvniecības nozarē pēc apjomīga samazinājuma 2008.-2011.gada ekonomiskās krīzes laikā vērojama salīdzinoši strauja izaugsme. Vienlaikus, lai arī būvniecības apjomi pēdējo gadu laikā salīdzinoši strauji aug, tomēr tie ievērojami atpaliek no pirmskrīzes augstākā līmeņa.³

14.tabula. Dzīvojamo, nedzīvojamo ēku un inženierbūvju būvniecība un remonts, faktiskās cenas, milj. EUR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Būvniecība kopā	2424,0	1311,2	1048,2	1211,2	1486,2	1631,1	1765,8
Dzīvojamās ēkas, pa visam	345,3	98,4	68,0	89,8	111,6	183,3	241,2
Nedzīvojamās ēkas, pa visam	963,2	457,7	368,8	425,8	518,3	492,5	665,4
Inženierbūves, pa visam	1115,6	755,1	611,4	695,5	856,2	955,3	859,3
DINAMIKA. t/t-1, %							
(F) Būvniecība		-45,9	-20,1	15,5	22,7	9,7	8,3
Dzīvojamās ēkas, pa visam		-71,5	-30,9	32,1	24,3	64,2	31,6
Nedzīvojamās ēkas, pa visam		-52,5	-19,4	15,4	21,7	-5,0	35,1
Inženierbūves, pa visam		-32,3	-19,0	13,8	23,1	11,6	-10,1

15.tabula. Aizņemtās darbavietas par darbības veidiem vidēji gadā

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
(F) Būvniecība	61961	72160	91707	89341	54554	46008	50908	55691	60620	60307
(41) Ēku būvniecība	20829	26776	36033	33209	18295	15044	17940	19109	21573	21757
(42) Inženierbūvniecība	12426	13769	15215	16802	12902	11803	12923	13764	14489	14226
(43) Specializētie būvdarbi	28706	31614	40459	39330	23356	19160	20044	22819	24558	24324
DINAMIKA. t/t-1, %										
(F) Būvniecība		16,5	27,1	-2,6	-38,9	-15,7	10,7	9,4	8,9	-0,5
(41) Ēku būvniecība		28,6	34,6	-7,8	-44,9	-17,8	19,3	6,5	12,9	0,9
(42) Inženierbūvniecība		10,8	10,5	10,4	-23,2	-8,5	9,5	6,5	5,3	-1,8
(43) Specializētie būvdarbi		10,1	28,0	-2,8	-40,6	-18,0	4,6	13,8	7,6	-1,0

Būvniecības nozari kavējošie faktori:

- nepietiekams profesionāli apmācītu speciālistu (ēku apsaimniekotāji, ergoauditori, projektētāji, būvniecībā nodarbinātie) skaits;
- kvalificēta darbaspēka trūkums būvdarbu veikšanai;
- zema būvniecības darbu kvalitāte un būvniecības kvalitātes kontroles trūkums.

3. Inflācija

4.2.1.2.pasākuma ietvaros kopējais paredzētais finansējums ir 115,13 milj. EUR, tai skaitā ERAF finansējums 97,86 milj. EUR un valsts budžeta finansējums 17,27 milj. EUR.

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir paredzēti ievērojami ieguldījumi būvniecības darbu veikšanai. ES fondu programmas, kurās paredzētas investīcijas būvniecības nozarē energoefektivitātes pasākumu veikšanai:

- SAM 4.1.1. “Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē”;
- 4.2.1.1.pasākums “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu dzīvojamās ēkās”;
- 4.2.1.2.pasākums “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās”;
- SAM 4.2.2. “Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās”;
- SAM 4.3.1. “Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē”.

Tādējādi ir svarīgi izmantot finansējumu efektīvi, nepieļaujot būvniecības darbu koncentrāciju būvniecības sezonas ietvaros, kas rada risku izmaksu pieaugumam. Ņemot vērā, ka visi iesniedzēji 4.2.1.2.pasākuma ietvaros neiesniegs visas renovējamās ēkas vienlaicīgi (ir jā sagatavo projektu iesnieguma dokumentācija, kas sākotnēji prasa projektu iesniedzēju priekšfinansējumu), ir plānots, ka būvniecības darbi nekonzentrēsies vienā būvniecības sezonā.

5. Specifiskā atbalsta mērķa sākotnējās ietekmes noteikšana

5.1. Ietekme uz makroekonomisko vidi un uzņēmējdarbības vidi

Projektu īstenošana (tehniskās dokumentācijas sagatavošana, projektu vadība, būvniecības materiālu ražošana, būvniecība, uzraudzība u.c.) veicina nodarbinātību, tādejādi stimulējot uzņēmējdarbības un valsts ekonomisko attīstību. Turklāt, samazinot siltumenerģijas patēriņu, uzlabosies valsts ārējā tirdzniecības bilance, jo samazināsies importētā kurināmā (dabaszāģes, akmeņogļu, dīzeļdegvielas) iepirkuma apjomi. Tā kā programmas ietvaros tiks atbalstīti tikai ekonomiski pamatoti projekti (1 MWh ietaupījums pret 1000 EUR attiecināmajām izmaksām), pēc to īstenošanas valsts iestādēm būs pozitīva ietekme uz naudas plūsmu.

5.2. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām (gan attiecībā uz saimnieciskās darbības veicējiem, gan attiecībā uz fiziskām personām un nevalstiskā sektora organizācijām, gan attiecībā uz budžeta finansētām institūcijām. Fiskālā ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

16.tabulā veikts indikatīvs aprēķins par plānotajiem siltumenerģijas ietaupījumiem pēc 4.2.1.2.pasākuma īstenošanas (atbilstoši DP norādītajam, provizoriski 1% no pasākuma finansējuma tiks novirzīts atjaunojamos energoresursus izmantojošu papildjaudu uzstādīšanai). Ar tabulā veiktajiem pieņēmumiem redzams, ka pasākuma īstenošanas rezultātā finansējuma saņēmēji kopā indikatīvi ietaupīs 3,81 milj. EUR par neizmantoto siltumenerģiju. Aprēķini veikti, pieņemot, ka ēkas ir pieslēgtas centralizētai siltumapgādes sistēmai. Tā kā daudzās ēkās ir individuāla apkure, zemāk dotais aprēķins ir indikatīvs.

Pēc aprēķiniem redzams, ka indikatīvi ir plānots pārsniegt DP izstrādes laikā noteiktos rādītājus (primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās un CO₂ emisiju samazinājums). Kā arī indikatīvi ir plānots sasniegt DP noteikto rādītāju uzstādītas atjaunojamos energoresursus izmantojošas papildjaudas 1,9 MW apjomā – skat. arī 17.tabulu).

16.tabula. Plānotais siltumenerģijas ietaupījums pēc 4.2.1.2.pasākuma īstenošanas

Rādītājs	Rezultāts	Aprēķins
Renovējamā ēku kopējā platība	759 838,38 m ²	Publiskais finansējums 113 975 756,7 EUR (99% no kopējā publiskā finansējuma) / 150 EUR/m ²
Renovējamā apkurināmā platība	709 841,01 m ²	759 838,38 m ² * 0,93 (valsts ēku saraksta attiecība starp kopējo un apkurināmo platību)
Vidējais siltumenerģijas ietaupījums uz vienu m ² pēc renovācijas	88,66 kWh/m ² gadā	173,90 kWh/m ² (vidējais siltumenerģijas patēriņš pirms renovācijas valsts saraksta ēkās) – 90 kWh/m ² (plānotais siltumenerģijas patēriņš apkurei pēc renovācijas)
Kopējais plānotais siltumenerģijas ietaupījums pēc 4.2.1.2.pasākuma īstenošanas	62 934,5 MWh/gadā	709 841,01 m ² * 88,66 kWh/m ² gadā
Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums	81 814,85 MWh/gadā	62 934,5 MWh * 1,3 (primārās enerģijas faktors) = 81 814,85 MWh/gadā

sabiedriskajās ēkās, MWh/gadā		
Ietaupījums par samazināto siltumenerģijas patēriņu gadā	3 398 463 EUR	62 934,5 MWh * 54 EUR/MWh (vidējais siltumenerģijas tarifs bez PVN, jo PVN daļa netiks samaksāta valsts budžetā)

5.3. Sociālā ietekme. Ietekme uz pārvaldes iestāžu funkcijām un cilvēkresursiem.

Tiks sakārtota iestāžu darba vide, ēku izmantošanas apstākļi. Atjaunojot/renovējot valsts iestāžu ēkas, iespējama ēku funkcionalitātes efektivitātes uzlabošana, aizstājot citas ēkas ar līdzīgām funkcijām un pārnesot cilvēkresursus uz renovētajām telpām.

5.4. Ietekme uz vidi

Veicot energoefektivitātes pasākumus tiks samazinātas CO₂ emisijas. Tāpat kā viena no atbalstāmajām darbībām 4.2.1.2.pasākuma ietvaros ir noteikta fosilo resursu patērējošu enerģijas iekārtu nomaiņa uz atjaunojamiem energoresursiem (atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” norādītajam, provizoriski 1% no pasākuma finansējuma tiks novirzīts atjaunojamos energoresursus izmantojošu papildjaudu uzstādīšanai). 17.tabulā veikti aprēķini par CO₂ emisijas samazinājumu gan veicot energoefektivitātes darbus, gan uzstādot atjaunojamos energoresursus izmantojošas papildjaudas. Pēc aprēķiniem redzams, ka 4.2.1.2.pasākuma ietvaros plānotais CO₂ emisijas samazinājums ir 18 681,2 t/gadā.

17.tabula. Plānotais CO₂ emisijas samazinājums pēc 4.2.1.2.pasākuma īstenošanas

Rādītājs	Rezultāts	Aprēķins
Samazinātas CO ₂ emisijas pēc energoefektivitātes pasākumiem	16 614,71 t/gadā	62 934,5 MWh * 0,264 t CO ₂ /MWh (CO ₂ emisijas faktors, ja siltumenerģija tiek nodrošināta no centralizētās siltumapgādes sistēmas (noteikts 2013.gada 25.jūnija MK noteikumu Nr.348 “Ēkas energoefektivitātes aprēķina metode” 1.pielikuma 3.tabulas 11.rindā))
Samazinātas CO ₂ emisijas uzstādot atjaunojamos energoresursus izmantojošas papildjaudas	2 066,5 t/gadā	Darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” 4.2.1.2.pasākumam noteikts iznākuma rādītājs (proporcionāli no kopējā 4.2.1.SAM finansējuma) – uzstādītas atjaunojamos energoresursus izmantojošas papildjaudas 1,9 MW apjomā. Uzstādot atjaunojamos energoresursus izmantojošas papildjaudas tiek ņemts vērā, ka ar 1 MW katlu gadā vidēji saražo 4870 MWh siltumenerģijas. Tātad 4.2.1.2.pasākuma ietvaros 9253 MWh no fosiliem energoresursiem saražoto siltumenerģiju plānots aizvietot uz siltumenerģiju, kas saražota no AER (aprēķins 1,9 MW * 4870 = 9 253 MWh gadā). Turpmākajam aprēķinam tiek piemērota funkcija: $E = E_{CO_2} \times \frac{Q_{sam}}{\eta}$

		kur: E – CO ₂ emisijas samazinājums gadā (t CO ₂ /gadā); E _{CO2} – emisijas faktors – 0,201 (t CO ₂ /MWh; tiek pieņemts, ka kurināmais pirms projekta īstenošanas ir bijis dabasgāze); Q _{sam.} – ar atjaunojamo energoresursu tehnoloģijām saražotais siltumenerģijas apjoms pēc projekta īstenošanas (MWh/gadā); η - esošās sadedzināšanas iekārtas (katla) lietderības koeficients, kas ir 0,9, ja izmanto dabasgāzi. Aprēķins: 0,201*9 253 /0,9 = 2 066,5 t/gadā
Kopā	18 681,2 t/gadā	

5.5. Ietekme uz Direktīvas 2012/27/ES 7.panta 1.punkta prasību izpildi

Atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 7.panta 1.punkta prasībām galalietotājiem piegādātās enerģijas ietaupījums 1,5 % apjomā primāri jāsasniedz ar energoefektivitātes pienākumu shēmas palīdzību (enerģijas tirdzniecības un sadales komersantiem uzlikti pienākumi), kuru daļēji vai pilnīgi ir atļauts aizstāt ar atsevišķiem galapatēriņa sektorā veiktiem alternatīviem pasākumiem. NAP2020 paredzētie valsts atbalstītie ēku energoefektivitātes pasākumi nosedz tikai 19 % no Latvijas obligātajām saistībām energoefektivitātes jomā. Plānotie enerģijas ietaupījumi kas tiks iegūti no publisko ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem kopumā dos 7% no obligātā energoefektivitātes mērķa.

5.6. Ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu un Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Aktivitātes īstenošanas rezultātā tiks nodrošināta valsts ēku fonda ikgadējā renovācija/atjaunošana, izpildot Direktīvas 2012/27/ES 5.panta 1.punkta prasības, kas nosaka, ka katra dalībvalsts nodrošina, lai sākot ar 2014.gada 1.janvāri katru gadu tiktu renovēti 3% kopējās platības tās centrālās valdības īpašumā esošajās un izmantotajās ēkās, kuras apsilda un/vai dzesē, lai izpildītu vismaz minimālās energoefektivitātes prasības, kuras tā ir noteikusi piemērojot Direktīvas 2010/31/ES 4.pantu. 4.2.1.2.pasākuma ietvaros tiks nodrošināts, ka Direktīvā noteiktais mērķis tiek izpildīts sākot ar 2017.gadu līdz 2025.gadam, līdz ar to atvieglojot Latvijai uzliktā pienākuma izpildi vēl vairākus gadus pēc 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas perioda beigām.

5.7. Ietekme uz valsts un pašvaldību informācijas sistēmām un ar to saistīto papildu finansējumu, kas nepieciešams izmaiņu nodrošināšanai informācijas sistēmās

Nav tiešas ietekmes.

5.8. Ietekme uz veselību

Lai uzlabotu ēku iekšējo klimatu un nodrošinātu veselībai labvēlīgu vidi, energoefektivitātes paaugstināšanas projektu obligāta prasība būs ventilācijas sistēmas atbilstība normatīvo aktu prasībām pēc projekta īstenošanas.

6. Valsts atbalsta programmu iespējamo negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību

Ja ēkas īpašnieks ir tiešās valsts pārvaldes iestāde vai tās padotības iestāde, valsts augstskola, valsts zinātniskais institūts, kas pilda tikai valsts deleģētās funkcijas, tad pasākuma ietvaros netiek sniegts komercdarbības atbalsts. Pasākuma ietvaros netiek sniegts komercdarbības atbalsts arī, ja ēkās amortizācijas periodā veic papildinošu saimniecisko darbību (ar papildinošu saimniecisko darbību saprot tādas darbības, kuras ir tieši saistītas ar infrastruktūras ekspluatāciju un tai nepieciešamas vai cieši saistītas ar tās galveno nesaimniecisko izmantojumu) ikgadēji ierobežotā apmērā platības izteiksmē. Saskaņā ar šobrīd esošo Eiropas Savienības tiesas praksi papildinošās saimnieciskās darbības ierobežojums 4.2.1.2.pasākuma pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros ir noteikts 15% apmērā no ēkas platības. Ēkas, kurās papildinošās saimnieciskās darbības apmērs pārsniedz 15% vai ēkā tiek veikta cita veida saimnieciskā darbība, uz atbalstu 4.2.1.2.pasākuma ietvaros nevarēs pretendēt.

7. Nepieciešamie dati ietekmes izvērtēšanai un uzraudzības nodrošināšanai

7.1. Patērētās enerģijas samazinājums sabiedriskajās ēkās:

- i. Mērvienība – MWh/gadā;
- ii. Informācijas iegūšanas biežums – reizi gadā;
- iii. Datu avots – dati tiks iegūti no projekta iesnieguma, kā arī no finansējuma saņēmēja ikgadējā pārskata uzraudzības periodā.

7.2. Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās:

- i. Mērvienība – MWh/gadā;
- ii. Informācijas iegūšanas biežums – reizi gadā;
- iii. Datu avots – dati tiks iegūti no projekta iesnieguma (energocertifikāta), kā arī no finansējuma saņēmēja ikgadējā pārskata uzraudzības periodā.

7.3. Uzstādītas atjaunojamās energoresursus izmantojošās papildjaudas:

- i. Mērvienība – MW;
- ii. Informācijas iegūšanas biežums – pēc projekta pabeigšanas;
- iii. Datu avots – dati tiks iegūti no projekta iesnieguma, kā arī no finansējuma saņēmēja pārskata pēc projekta pabeigšanas.

7.4. Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā:

- i. Mērvienība – CO₂ emisijas ekvivalenta tonnas;
- ii. Informācijas iegūšanas biežums – reizi gadā;
- iii. Datu avots – dati tiks iegūti no projekta iesnieguma (energocertifikāta), kā arī no finansējuma saņēmēja ikgadējā pārskata uzraudzības periodā.

8. Atbilstošu 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda investīciju ietekmes izvērtējums

Sākotnējā novērtējumā jau ir minēti 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda aktivitāšu ietvaros sasniegtie rezultāti un sniegti secinājumi. Tāpat ir izstrādāts "Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas finanšu pieejamības Ex ante izvērtējums 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas periodam", kurā veikta plaša analīze par ieguldījumu efektivitāti daudzdzīvokļu māju sektorā. Līdz ar to EM neplāno veikt citus 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda investīciju ietekmes izvērtējumus.

9. Pielikumi

1. Enerģijas patēriņa dati valsts ēkās teritoriālā griezumā novadu un republikas pilsētu līmenī